БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

6-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 183 (1445)
16 СЕНТЯБРЬ ЧОРШАНБА 1959 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

Ўзбекистон КП Тошкент область комитетида

Колхозларда, совхозларда, районларда ва умуман областда пахта тайёрлаш мутлақо қониқарсиз бораётганлиги сабабли область партия комитети ва область ижроия комитети ўтган беш кунлик учун кўчма Қизил байроқни ҳеч кимга бермасликка қарор қилдилар.

Районлар ва совхозларга кўчма Қизил байроқ бериш ҳақидаги масала кейинги беш кунликда тайёрланган пахтанинг натижасига қараб 21 сентябрда кўриб чиқилади.

СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчев Америка Қўшма Штатларига жўнаб кетди

АҚШ президенти Д. Эйзенхауэрнинг таклифига мувофиқ, СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчев оиласи билан бирга 15 сентябрда расмий визит билан «ТУ-114» самолётида Москвадан Вашингтонга жўнаб кетди.

Н. С. Хрушчевнинг АҚШга қилаётган сафарида СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико, СССР Олий ва ўрта махсус таълим министри В. П. Елютин, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги чет эллар билан маданий алоқа Давлат комитетининг раиси Г. А. Жуков, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги атом қувватидан фойдаланиш Бош бошқармасининг бошлиғи В. С. Емельянов, ёзувчи М. А. Шолохов, Украина ССР Днепропетровск Халқ хўжалиги кенгашининг раиси Н. А. Тихонов, СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги коллегиясининг аъзоси профессор А. М. Марков, шунингдек Л. Ф. Ильичев, П. А. Сатюков, А. И. Аджубей, Г. Т. Шуйский, В. С. Лебедев, О. А. Трояновский, А. С. Шевченко, А. А. Солдатов, В. Ф. Грубяков, А. А. Туполев, И. А. Харламов, Ф. Ф. Молочков, Н. М. Луньков, А. Г. Ковалев ва В. М. Виноградов унга ҳамроҳ бўладилар.

Н. С. Хрушчев АҚШда бўлган вақтида президент Д. Эйзенхауэр билан суҳбат қилади. Н. С. Хрушчев Вашингтон, Нью-Йорк, Лос-Анжелос, Сан-Франциско, Де-Мойн, Питтсбург шаҳарларига боради, АҚШ даги сиёсий, жамоат ва савдо-саноат доиралари вакиллари билан учрашади, Америкадаги баъзи саноат ва қишлоқ хўжалик корхоналарини, шунингдек илмий-тадқиқот муассасаларини бориб кўради, Америка халқининг ҳаёти билан танишади.

Н. С. Хрушчев Нью-Йоркда бўлган вақтида, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг бош секретари Д. Хаммаршельднинг таклифига мувофиқ, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 14-сессиясида нутқ сўзлайди.

Москва меҳнаткашларининг жуда кўп вакиллари СССР давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромига тўпландилар.

Н. С. Хрушчевни А. Б. Аристов, Н. И. Беляев, Л. И. Брежнев, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Н. А. Муҳитдинов, М. А. Суслов, Д. С. Коротченко, Я. Э. Калнберзин, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, К. Т. Мазуров, В. П. Мжаванадзе, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари Ю. И. Палецкис ва М. Раҳматов, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари А. Ф. Засядько ва Д. Ф. Устинов, СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг раиси П. П. Лобанов, СССР Олий Совети Президиумининг секретари М. П. Георгадзе, СССР министрлари ва РСФСР министрлари, КПСС Марказий Комитетининг аъзолари ва КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидатлар, СССР давлат комитетларининг раислари, Совет Иттифоқи маршаллари, Москва шаҳар ва Москва область партия ҳамда Совет ташкилотларининг раҳбарлари, КПСС Марказий Комитетининг бўлим мудирлари, КПСС Марказий Комитети, СССР ва РСФСР Министрлар Советларининг, СССР Ташқи ишлар министрлигининг масъул ходимлари ва бошқа расмий кишилар узатиб қолдилар.

Аэродромда узатиб қолувчилар орасида СССР даги дипломатия ваколатхоналарининг бошлиқлари ва АҚШ нинг СССРдаги мувaққат ишлар вакили Э. Л. Фриирс бошчилигида АҚШ нинг Москвадаги элчихонаси ходимлари, шунингдек жуда кўп совет ва чет эл мухбирлари бор эдилар.

Шу ерда ҳозир бўлган кишилар ўртоқ Н. С. Хрушчевни ва унинг ҳамроҳларини самимий узатиб қолдилар ва уларга оқ йўл тиладилар. (ТАСС).

Н. С. ХРУШЧЕВ АҚШга келди

ВАШИНГТОН, 15 сентябрь. **(ТАСС махсус мухбири).** Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев АҚШ президенти Д. Д. Эйзенхауэрнинг таклифига мувофиқ, бугун расмий визит билан Америка Қўшма Штатларига Вашингтонга келди.

Н. С. Хрушчев, унинг оила аъзолари ва ҳамроҳлари тушган совет реактив ҳаво кемаси «ТУ — 114» маҳаллий вақт билан соат 12 дан 21 минут ўтганда (Москва вақти билан соат 19 дан 21 минут ўтганда) Вашингтон яқинидаги Эндрюс аэродромига қўнди.

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчевни кутиб олиш учун АҚШ президенти Эйзенхауэр, давлат секретари Гертер, АҚШнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги доимий вакили Лодж ва бошқа расмий кишилар аэродромга келдилар.

Кутиб олувчилар орасида СССР элчиси М. А. Меньшиков ҳам бор. Америка ва чет эл матбуоти, радиоси, телевидениеси ва киносининг неча юзлаб мухбирлари ҳам аэродромга келган эдилар. АҚШ президенти Дуайт Эйзенхауэр самолет зинапояси ёнида СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчевни ва унинг рафиқаси Н. П. Хрушчевани кутиб олади. Аэродромда ҳозир бўлган расмий кишилар таништириб чиқилгандан кейин Н. С. Хрушчев ва Д. Эйзенхауэр фахрий қоровул рапортини қабул қиладилар. Совет Иттифоқи ва Қўшма Штатлар давлат гимнлари садоси янграйди, СССР Министрлар Совети Раиси шарафига тўплардан бир йўла 21 марта ўқ узиб салют берилади.

Н. С. Хрушчев ва Д. Эйзенхауэр платформага чиқадилар.

Президент Эйзенхауэр қисқа нутқ сўзлайди. У, Америка ҳукумати ва халқи номидан Н. С. Хрушчевни, унинг оиласини ва ҳамроҳларини табриклайди.

«Мен, — дейди президент, — Сиз билан олиб борадиган суҳбатларимизни иштиёқ билан кутмоқдаман, биз бошқа мамлакатларнинг манфаатларига тегишли бирон масала юзасидан музокаралар олиб бормасак ҳам, кўп проблемалар ҳақида тўла ва ошкора фикр олишувимиз ҳал этилмаган халқаро масалалар юзасидан ҳар икки томоннинг бир-бирларининг фикрларини яхшироқ англашларига ёрдам бера олади, деб ишонаман».

Сиз, дейди яна Эйзенхауэр, бизнинг халқимиз ҳам сизнинг халқингиз каби адолат ҳукм сурган шароитда тинч яшашни истаётганлигини кўрасиз, мен бунга аминман.

Президент сўзининг охирида бундай деди: Адолатли умумий ва мустаҳкам тинчлик — ҳамиша сиз билан бизнинг мақсадимиз бўлмоғи керак. Раис жаноблари, мен худди шу руҳда Сизни табриклайман ҳамда Вашингтон ва Қўшма Штатларга хуш келибсиз, дейман.

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев жавоб нутқи сўзлайди.

Биз, дейди Н. С. Хрушчев, Сизга очиқ кўнгил ва яхши ниятлар билан келдик. Совет халқи Америка халқи билан тинч ва дўст бўлиб яшашни истайди.

Мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларнинг яхши қўшнилар ўртасидаги муносабатлар бўлишига халақит берадиган ҳеч қандай ғовлар йўқ. Бошқа халқлар каби совет ва америка халқлари ҳам иккинчи жаҳон уруши йилларида умумий душманга қарши биргаликда зўр кураш олиб бордилар ва бу душманни ер билан яксон қилдилар. Мамлакатларимиз халқларининг дўст ва ҳамкор бўлишлари учун тинч шароитда янада кўпроқ асосларимиз ва янада кўпроқ имкониятларимиз бор.

Барча халқлар, деб таъкидлади Н. С. Хрушчев, тинчликнинг сақланиши ва мустаҳкамланишидан, тинч-тотув яшашдан ғоят манфаатдордирлар. Уруш ҳеч кимга яхшилик келтирмайди, тинчлик ҳамма халқлар учун фойдалидир. Халқларнинг орзу-тилакларини рўёбга чиқармоқ учун, барча мамлакатларнинг давлат арбоблари амал қилишлари лозим бўлган асосий принцип, бизнинг фикримизча, ана шудир.

Н. С. Хрушчев совет космик ракетасининг Ойга учирилганлигини тинчлик фанининг тарихий ютуғи деб таърифлади. Ана шу тарихий ютуқ совет кишиларинигина эмас, балки тинчлик ва халқлар ўртасидаги дўстликни қадрлаётган барча кишиларни ҳам қувонтирмоқда. Совет Иттифоқида атом двигателли музёрарнинг ишга туширилиши эса барча халқларнинг ядро энергиясидан фақат тинчлик мақсадларидагина фойдаланишга интилаётганликларининг конкрет ифодасидир.

Н. С. Хрушчев сўзининг охирида айтдики, ҳаммамизнинг онамиз — Ерда яшовчи барча халқлар тинч ва дўст бўлиб яшашлари лозим бўлганидек, сизлар билан бизлар ҳам шу ер юзида тинч ва дўст бўлиб яшамоғимиз керак.

Кутиб олиш маросими тамом бўлгандан кейин СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчев, унинг рафиқаси ва АҚШ президенти Д. Эйзенхауэр очиқ автомашинага чиқадилар. Автомашиналар колоннаси Вашингтонга қараб йўл олади.

Вашингтоннинг иккита марказий кўчаси чорраҳасида традицион «табрик паради» бошланади. Бу парадда армия, ҳарбий денгиз флоти, ҳарбий ҳаво кучлари бўлинмалари, моторлаштирилган ва отлиқ полиция қатнашади.

Автомашиналар колоннаси одатда, АҚШ ҳукуматининг баланд мартабали меҳмонлари турадиган жойга — «Блэйр хауз» га яқинлашади. СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. Хрушчев Вашингтонда меҳмон бўлиб турганида бу жой унинг резиденцияси бўлади.

Инсоният манфаатини кўзлаб

Биз, социалистик революция ва гражданлар урушининг 48 ветерани бутун совет халқи билан бирга Никита Сергеевич Хрушчевнинг Қўшма Штатлар Президенти Д. Эйзенхауэр билан учрашиши ҳақидаги хабарни қувонч билан эшитдик.

Барча яхши ниятли кишилар зўр бериб қуролланишга, атом урушига қарши кескин курашаётган ҳозирги бир пайтда жаҳондаги икки буюк давлат бошлиқларининг учрашуви катта халқаро аҳамиятга эга бўлиб, инсоният тарихида янги, тинчлик даврининг бошланишига сабаб бўлиши мумкин. Бутун жаҳон халқи бу учрашувдан халқаро кескинликни юмшатиш, «совуқ уруш»га барҳам беришга олиб келувчи натижаларни кутмоқда.

Уруш миллионлаб кишиларга қандай азоб-уқубатлар келтиргани, инсон қўли билан яратилган моддий ва маданий бойликларни вайрон қилгани бир неча урушлар қатнашчиси бўлган бизларнинг кўз олдимиздан сира кетмайди. Шунинг учун ҳам биз барча совет кишилари қатори халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик алоқаларининг ўрнатилиши, тинч-тотув яшаш принципларининг ғалаба қилиши йўлида астойдил курашамиз. Никита Сергеевич Хрушчевнинг халқлар истагини рўёбга чиқариш мақсадидаги яхши ният визитига катта муваффақиятлар тилаймиз.

Революция ветеранлари:
Р. УСМОНОВ, А. КРИЛОВ, И. ЛЕГЧИКОВ, С. ЁҚУБХЎЖАЕВ ва бошқалар.

Тинчлик барқарор бўлсин

Жаҳон-жаҳон кишилар совет олимлари, инженер ва техниклари қўли билан яратилган космик ракетанинг Ойга қўнганлиги ҳақидаги хушхабардан ниҳоятда севиниб, ижодкор кишиларга офарин ва таҳсинлар ўқимоқдалар. Физика, астрономия ва бошқа аниқ фанларнинг мислсиз ривожланиши натижасида бепоён мамлакатимиз илм-фан аҳллари кишини ҳайратда қолдирадиган кашфиётлар қилдилар. Никита Сергеевич Хрушчевнинг тинчлик манфаатларини кўзлаб Вашингтонга қилган парвози арафасида Ой томон иккинчи ракета учирилиши кишилик тарихида ажойиб воқеа бўлди.

Мактабнинг турмуш билан боғланишини мустаҳкамлаш, халқ маорифи системасини қайта қуриш соҳасидаги партия ва ҳукумат кўргазмаларини амалга ошираётган совет педагоглари ўсиб келаётган ва бизнинг келажагимиз бўлган ёш авлодга илм-фан асосларини чуқурроқ ўргатиш, уларни ҳунарманд, меҳнатсевар кишилар қилиб тарбиялаш соҳасида ғайратимизга-ғайрат қўшиб, завқ-шавқ билан ижодий меҳнат қилаётирлар.

Ана шундай тарихий дамларда СССР Министрлар Советининг Раиси Никита Сергеевич Хрушчев Америка тупроғида АҚШ президенти билан тинчликни мустаҳкамлаш, халқаро муносабатлардаги кескинликни юмшатиш, қуролсизланиш, совуқ уруш музини эритиш соҳасида музокаралар олиб бормоқда. Ҳукуматимиз бошлиғининг бу йўлдаги хайрли ишларига чин кўнгилдан муваффақият тилаймиз, халқлар ўртасида тинчлик барқарор бўлади.

Карим ХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи.

Умидларимиз катта

Тошкентдаги Октябрь революцияси номли тепловоз вагон-ремонт заводининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари СССР Министрлар Советининг Раиси Никита Сергеевич Хрушчевнинг дўстлик визити билан Америка Қўшма Штатларига бориши бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш ишига катта ҳисса қўшади, деб умид билдирмоқдалар. Жаҳондаги иккита энг йирик давлатлар раҳбарларининг ўзаро визитлари шу вақтгача ҳал қилинмаётган халқаро проблемаларни тинч йўл билан бартараф қилиш учун қулай шароитлар вужудга келтиради демоқдалар.

Корхонанинг пешқадам ишчиларидан 2-механика цехининг токари Карим Фозилов бундай деди:

— Совуқ урушлар бизнинг меъдамизга тегди. Биз она-Ватанимизни гуллатиш, халқимизнинг моддий ва маданий фаровонлигини ошириш учун тинч меҳнат қилишга астойдил отланганмиз. Бунинг учун эса бизга барқарор тинчлик керак. Биз ўртоқ Н. С. Хрушчев АҚШ давлат арбоблари билан учрашганда ана шу умид ва орзуларимизни рўёбга чиқариш учун бор кучи билан ҳаракат қилишига аминмиз.

Коллектив муҳим халқаро масалаларни узил-кесил ҳал этиш, кўплаб қирғин келтирадиган атом ва водород қуролларини синаб кўришни тўхтатиш масаласини ҳал этишда икки буюк давлат арбобларининг бир фикрга келишларини сабрсизлик билан кутмоқда.

М. ЖУМАНИЁЗОВ.

Биз тинчликни истаймиз

Туркманистоннинг фабрика, заводларида, ўқув юртларида, илмий-текшириш муассасаларида, пахта далаларида меҳнаткашлар Совет ҳукумати бошлиғи Н. С. Хрушчевнинг АҚШга қилган сафари тўғрисида қизғин фикрлашмоқдалар. Улар чин кўнгилларидан ўртоқ Н. С. Хрушчевга оқ йўл тилайдилар.

Ер юзидаги барча оддий кишилар тинч ва дўст бўлиб яшашни истайдилар. Африка, Осиё ва Европанинг бир қанча мамлакатларида бўлган вақтимда мен бунга ишонч ҳосил қилдим. Америка Қўшма Штатларидаги оддий кишилар ҳам тинчликни истайдилар. Н. С. Хрушчев билан Д. Эйзенхауэрнинг бир-бирларига қиладиган визитлари ўзаро фойдали фикр юритиш ва умумий тил топиш имконини беради, бу визитлар икки буюк мамлакат халқлари ўртасида янги ўзаро муносабатларга асос қўяди, деб ишонамиз. Ер юзида тинчликнинг бўлиши ана шу мамлакатларга кўп жиҳатдан боғлиқдир.

П. АЗИМОВ,
Туркманистон ССР Фанлар академиясининг академиги, Туркманистон Давлат университети ректори, тинчликни ҳимоя қилиш Туркманистон комитетининг раиси.
Ашхобод шаҳри.

АҚШ вакиллар палатасининг космик бўшлиқдан фойдаланиш соҳасида халқаро ҳамкорлик ва хавфсизлик кичик комитети раиси Виктор Л. АНФУЗО жанобларига

СССР Министрлар Совети Раиси Н. С. ХРУШЧЕВнинг жавоби

Ҳурматли Виктор Л. Анфузо жаноблари.

Мактубингиз учун сизга ташаккур изҳор қиламан. Мен бу мактубни зўр иштиёқ билан ўқидим.

Мен сизнинг космик бўшлиқни текшириш билан шуғулланаётган мамлакатлар ўртасида ҳамкорлик зарур эканлиги тўғрисидаги фикрингизга тамомила қўшиламан.

Ўтган йили, космик бўшлиқдан тинчлик мақсадларида фойдаланиш соҳасида ҳамкорлик қилиш масаласи Бош Ассамблеяда муҳокама қилинган вақтда космик бўшлиқдан тинч мақсадларда фойдаланиш халқаро комитетини тузиш зарур эканлиги тўғрисидаги масала ҳақида ва бу комитет бажариши лозим бўлган вазифалар ҳақида АҚШ ва СССР делегациялари ўртасида ихтилофлар бўлмаганлиги сизга маълум бўлса керак. Ихтилофлар бир масала устида, яъни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ана шу комитетининг состави тўғрисидаги масалада келиб чиққан эди.

Совет Иттифоқи делегацияси бу комитетда тенг ҳуқуқлилик асосидаги халқаро ҳамкорлик учун шарт-шароит вужудга келтирилишини таъминлашга ҳаракат қилди, аммо ўша вақтда бу уринишлар натижасиз чиққан эди.

Совет Иттифоқининг бу масаладаги позицияси ўзгармай қолаберади. Биз, космик бўшлиқдан тинчлик мақсадларида фойдаланиш учун халқаро ҳамкорликнинг доим тарафдори бўлиб келдик ва ҳозирда ҳам бунга тарафдормиз, аммо биз космос соҳасида жуда катта тадқиқотлар ўтказаётган СССР ва бошқа социалистик мамлакатларга тенг ҳуқуқли ўрин бериладиган ҳамкорлик тарафдоримиз.

Самимий ҳурмат билан
Н. ХРУШЧЕВ,
СССР Министрлар Совети Раиси.
1959 йил, 14 сентябрь.

СССР Министрлар Совети Раиси Никита С. ХРУШЧЕВГА

Ҳурматли Бош Министр жаноблари.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти 1958 йил 13 декабрда тинчлик мақсадларида космик бўшлиқни ўрганиш учун махсус комитет тузган чоқда совет мамлакатлари блоки бу комитетнинг ишида қатнашишга унамаган эди, чунки бу мамлакатлар комитетда тенг вакиллик ўринларини олмадик, деб ҳисоблаган эдилар. Менинг фикримча, совет блоки қатнашмаган тақдирда Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг қуролсизланиш комиссияси каби махсус комитет ҳам ўз ҳаракатларида олға қараб силжий олмайди.

Тўрт буюк давлат яқинда қуролсизланиш юзасидан музокаралар олиб бориш учун янги механизмни вужудга келтирганлиги муносабати билан қуролсизланиш масаласи ниҳоят боши берк кўчадан олиб чиқилади ва шу пайтдан бошлаб, бу соҳада анча катта силжишга эришилади, деб умид қилиш мумкин. Женевада ташқи ишлар министрлари кенгашида янгидан бамаслаҳат бир фикрга келинганлиги қуролсизланиш юзасидан 10 мамлакатдан иборат группа тузишни кўзда тутади. Совет блоки бу группада «тенг асосларда» ўрин олиши керак.

Шу хилдаги принципни эҳтимол, ҳозирги вақтда тинчлик мақсадларида космик бўшлиқни ўрганиш махсус комитетида вакиллик тўғрисидаги масалага тадбиқ этиш мумкин бўлур. Сизнинг президент Эйзенхауэр билан олиб борадиган музокараларингизда кечиктирилмайдиган бошқа проблемалар билан бир қаторда АҚШ ва СССР нинг бошқа мамлакатлар билан биргаликда тинчлик мақсадларида космик бўшлиқни ўрганиш соҳасида ҳамкорлик қилишга киришишлари тўғрисидаги масалани муҳокама қилиш ҳам жуда муҳим бир иш бўлур эди. Бу ишни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти доирасида амалга ошириш яхшироқ бўлур эди.

Бу комитетда Ғарб мамлакатлари ва коммунистик мамлакатларнинг бир хил миқдордаги вакиллари бўлиши ва бу вакиллик баланслаштирилган бўлиши керак, аммо фанга чинакам ҳисса қўшган ва ҳисса қўша оладиган барча мамлакатларнинг, географик ва идеологик хусусиятларидан қатъий назар, биргаликда ишлай бошлашлари муҳимдир. Комитетда нечоғлик кўп аъзо қатнашса ва улар биргаликда иш олиб борсалар, бутун инсоният учун самарали натижаларга эришиш йўлида шу қадар кўп имкониятлар вужудга келади. Агар шундай қилинмаса, дунё қачон бўлса ҳам уруш майдонига айланадики, бу жангда ҳеч ким омон қолмайди.

Шу сабабли мен космик бўшлиқ соҳасида ҳамкорлик қилиш комитетини тузиш тўғрисидаги таклифни Сизнинг муҳокамангизга тақдим этаман. Космик бўшлиқдан тинчлик мақсадларида фойдаланишдан манфаатдор бўлган барча ҳукуматлар бу комитетга қатнашишлари керак ва комитетда Ғарб мамлакатларининг ҳам, коммунистик мамлакатларнинг ҳам вакиллик ўринлари тенг бўлиши лозим. Менинг фикримча, бу комитет Бирлашган Миллатлар Ташкилоти раҳбарлигида тузилиши лозим. Бу комитетнинг асосий вазифаси — бутун инсониятнинг умумий манфаатларини кўзлаб, космик бўшлиқни ўрганиш ва эгаллашдан иборат бўлур эди. Шундан кейин комитетда қатнашувчи мамлакатларда кичик комитетлар тузиш эҳтимол мақбул бир иш бўлур эди. Ана шу кичик комитетларда фан аҳллари, саноатнинг, ҳукуматларнинг вакиллари бўлиши мумкин.

Космик бўшлиқни эгаллаш вазифаси барча мамлакатларнинг тенг иштирокини талаб этади. Тинчлик мақсадларида космик бўшлиқдан фойдаланишда қатнашиш ҳуқуқини бермаслик ҳар иккала томонни бир-бири билан кенг миқёсда мусобақа бошлашга мажбур этган бўлур эди. Бундай мусобақа кераксиз кўп маблағ сарф қилинишига, бир ишни икки жойда бажаришга олиб келган бўлур эди ва бундан ташқари, инсониятга жуда катта зарар етказа олур эди. Бундай шароитда ҳар иккала томоннинг кашфиётлари тинч вазиятда мамлакатларни кўпроқ жипслаштиришга ва ҳамманинг фаровон яшашига қаратилмай, балки дунёни вайрон қиладиган энг хавфли йўлларни вужудга келтириши мумкин эди. Бундай мусобақада ҳаммамиз ютқазиб қўямиз.

Мен Сизни бу масалани ва Ғарб мамлакатларидан ҳамда коммунистик мамлакатлардан тенг миқдорда вакил бўлишини таъминлаб, космик бўшлиқ соҳасида ҳамкорлик комитети тузиш тўғрисида юқорида айтилган таклифни ўз музокараларингиз кун тартибига киритишга чин кўнгилдан даъват этаман.

Сизга ҳурмат билан
Виктор Л. АНФУЗО.
1959 йил, 26 август.

„Ленин" атом музёрари денгизга чиқди

ЛЕНИНГРАД, 15 сентябрь (ТАСС). Бугун куннинг биринчи ярмида, Невада уч кун тўхтаб турганидан кейин «Ленин» атом музёрари лангарларни кўтариб олиб, биринчи марта денгизга чиқди.

Қутб флоти флагманининг бортида Балтикада неча юзлаб кемаларни бошлаб борган тажрибали лоцман Семен Григорьевич Курочкин бор. Экипаж аъзолари юриш вахтасига турдилар.

ҒАНИШЕР БРИГАДАСИДА МАШИНАДА ПАХТА ТЕРИШ БОШЛАНДИ

Гулистон районидаги Ленин номли колхознинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ Ғанишер Юнусов бригадасида машинада пахта териш бошланди. Суратда: Ғанишер Юнусов машинанинг ишини кузатмоқда. Бу ҳақдаги материални газетамизнинг иккинчи бетида ўқийсиз.

ОЙГА ЕТДИ ҚЎЛИМИЗ, ОЙДЕК РАВШАН ЙЎЛИМИЗ.

Совет космик ракетасининг ойга етиб борганлиги фан ва техникамизнинг янги буюк муваффақиятидир

☆ ☆ ☆ ☆

Замонамизнинг буюк воқеаси

СССР Фанлар академиясининг матбуот конференцияси

14 сентябрь Москвада совет ва чет эл журналистларининг матбуот конференцияси бўлиб ўтди. Замонамизнинг буюк воқеаси — иккинчи совет космик ракетасининг Ойга учирилганига бағишланган бу матбуот конференциясини СССР Фанлар академияси ва Чет эллар билан маданий алоқа Давлат комитети чақирди.

СССР Фанлар академиясининг вице-президенти академик А. В. Топчиев матбуот конференциясини оча туриб, бундай деди:

— Бизлар совет космик ракетасининг Ойга муваффақиятли учиб борганига бағишланган матбуот конференциясига тўпланганмиз. Бу кун инсоният маданияти тарихига шонли воқеа бўлиб киради. Ерда яратилган аппарат инсоният тарихида биринчи марта осмондаги бошқа жисмга учиб борди. Совет кишиларининг чексиз космос бўшлиғига биринчи кўприк ташлаганликлари, осмондаги икки жисм ўртасида биринчи йўл очганликлари ҳар бир совет кишисини қувонтиргани каби, мени ҳам айниқса қувонтиради, дейди олим.

Биз совет фани ва техникасининг янги муваффақияти ер юзида тинчлик бўлишига ёрдам беради, деб умид қиламиз.

Яқин ўртада, деб давом қилади олим, халқимизнинг яхши ниятли вакили Никита Сергеевич Хрушчев АҚШ президенти Эйзенхауэр билан учрашади. Биз СССР ва АҚШ ҳукуматлари бошлиқларининг ўзаро визитлари халқаро илмий алоқаларни янада кенгайтириш ва кучайтириш учун шароит яратиб беришига шубҳа қилмаймиз. Халқаро геофизика йили программаси бўйича бўлган ҳамкорлик бундай алоқаларга яхши намунадир.

Академик Л. И. Седов ўз нутқида жуда аниқ ва пухта ишлайдиган автоматика туфайли Ойга ракета учириш мумкин бўлганлигини таъкидлади. Радио маълумотлари контейнернинг Ой билан учрашиш вақтини ва жойини жуда аниқ белгилашга имкон берди. Дастлабки маълумотларга кўра, ракета Равшанлик денгизи районида Ойга дуч келган. Аниқлик тахминан 200—300 километргача белгиланган. Шубҳа йўқки, деди олим, инсоният маданиятининг олға томон янада ривожланиши ҳамда унинг тараққиёти космик учишларнинг ривожланиши билан боғлиқдир.

СССР Фанлар академиясининг корреспондент-аъзоси С. Н. Вернов иккинчи совет космик ракетасининг космик фазони ўрганиш учун қандай аҳамиятга эга эканлигини айтиб берди. Ракета мураккаб ўлчаш аппаратлари билан таъминланган. Ер ва Ойнинг магнит майдонини ўлчаш, космик нурларни ва уларнинг интенсивлиги вариацияларини тадқиқ қилиш учун махсус приборлар ўрнатилган.

СССР Фанлар академияси Астрономия кенгаши раисининг ўринбосари профессор Б. В. Кукаркин космик ракетани оптик кузатиш масалаларига тўхталиб ўтди.

Физика-математика фанлари доктори Ю. Д. Калинин иккинчи космик ракета ёрдами билан олиб борилган кузатиш натижалари магнит майдони ҳақидаги билимларимизни аниқлаш ва мустаҳкамлашгагина эмас, балки, эҳтимол, унинг келиб чиқишини аниқлашга ҳам имкон беради, деган фикрни айтди.

СССР Фанлар академиясининг корреспондент-аъзоси Е. К. Федоров совет олимлари иккинчи космик ракетанинг учиши вақтида олинган ҳамма маълумотларни барча мамлакатлардаги олимларга беришга тайёрдирлар, деди.

Совет олимлари совет ва чет эл матбуоти ва радиоси вакилларининг жуда кўп саволларига жавоб қайтардилар. (ТАСС).

ОЙГА САЛОМ!

Тонг отди. Бу тонг бизга
Келтирди янги хабар.
Халқим қурган ракета
Ой томон қилди сафар.
Кўксида қизил алвон,
Байроғимиз ранги бор.
Овозида тинчликнинг
Ажойиб жаранги бор.
Коинотда зўр ҳайрат —
Ой йўлдоши — буюк иш,
Ердаги бахтли элнинг
Азмин қилар намойиш.
Бугун бизнинг элчимиз
Ойга етиб яркирар,
Бахтиёр, озод халқдан
Салом айтиб жилмаяр.
Ленинизм нури-ла
Порлоқ доим йўлимиз.
Бахтлимиз, мана бугун
Ойга етди қўлимиз!

Ғиёс КОМИЛОВ.

Космосни забт этишда янги давр

ВАРШАВА, 14 сентябрь. (ТАСС). Польша матбуот агентлигининг хабар беришича, Совет Иттифоқининг буюк муваффақияти — Ойга ракета учирилганлиги — Польшада чиқадиган ҳамма газеталарнинг диққат марказида турибди. Ракетанинг учиши тўғрисида ТАСС ахбороти ва хабарлар газеталарнинг биринчи саҳифаларида босилган. Газеталар сарлавҳаларда космосни забт этишда янги давр бошланди, деб таъкидлайдилар. Газеталарда шу тарихий воқеа муносабати билан совет олимларининг баён этган фикрлари ҳам босилган.

«Трибуна люду» газетаси ўзининг бош мақоласида бундай деб ёзади: «Жуда катта тезлик билан Ойга қараб учган совет космик ракетасининг ҳаракатини бутун инсоният бир ярим кун давомида зўр қизиқиш билан кузатди. Совет олимлари кейинги йиллардаги ўз ютуқлари билан бир неча марта бутун дунёни қойил қилдилар. 1957 йилнинг кузида учирилган биринчи йўлдошлар бизнинг эсимизда. Шу йилнинг бошида учирилган ва ҳозирги кунда ҳам Қуёш атрофида айланаётган ракета ҳам бизнинг эсимизда. «1959 йил сентябрь» ракетасининг муваффақиятли учирилганлиги ва унинг Ойга етиб борганлиги ўзининг илмий аҳамияти жиҳатидан бу соҳадаги ҳамма ютуқлардан устун туради.

Инсониятнинг космосни забт этиш ҳақида азалдан қилаётган орзуси аста-секин рўёбга чиқмоқда. Инсон ўз ақл-идроки ва ўз қўллари билан шундай асбоб-анжомларни яратдики, булар яқин келажакда унга табиат ҳокими бўлиш имкониятини беради».

Улуғ Советлар мамлакатига абадий шон-шарафлар бўлсин!— деб ёзади сўнгра газета.— Қудратли социалистик давлат ҳозирги замон фанининг ғоят катта ғалабасига эришди. Марксизм-ленинизм байроғи остида бутун жаҳон фанига янги йўл кўрсатувчи олимлар, инженерлар ва техникларга шон-шарафлар!

Сунъий кометанинг фотосуратлари

СТАЛИНОБОД (Тожикистон ССР), 14 сентябрь. (ТАСС). Тожикистон ССР Фанлар академияси Астрофизика институтининг илмий секретари М. А. Бахарев қуйидагиларни хабар қилади:

— Космик ракета Ойга қараб учаётган пайтда институтимиз илмий ходимлари тўхтовсиз равишда визуаль ва фотографик кузатишлар олиб бордилар. Светофильтрлар ўрнатилган махсус установкалар билан олиб борилган фотографик кузатишлар натрий чизиқларинигина суратга олган бўлса ҳам, яхши натижалар берди.

Космик ракетадан ажралиб чиққан сунъий натрий кометасини суратга олиш маҳаллий вақт билан 13 сентябрь соат 0 дан 47 минут-у 30 секунд ўтганда бошланди. Ҳаммаси бўлиб 12 сурат олинди. Бу суратларда Водолей юлдузлар туркуми орасида пайдо бўлган порлоқ нуқтанинг тезда булутга айланганлиги яққол кўриниб турибди. Бу натрий булутининг ҳажмини ўлчаш натижасида ҳавосиз фазода моддаларнинг диффузия даражасини аниқлашга, суратларни илмий асосда таҳлил қилиш эса космик фазода юз берадиган турли физик жараён ва ҳодисаларни ўрганишга имкон беради.

Ракетанинг ойга қўнганлиги — совет фани ва техникасининг энг ажойиб муваффақияти бўлиб, жаҳон илмий фикри тараққиётида биринчи даражали аҳамиятга эгадир.

Совет халқининг янги ғалабаси

ПЕКИН, 14 сентябрь. (ТАСС). Синьхуа агентлигининг хабар беришича, Хитой Халқ Республикасининг Марказий халқ радиостанцияси янги совет космик ракетасининг Ой сиртига етиб борганлиги тўғрисидаги хабарни бугун эрталаб эшиттирган. Бу хабар майда миллатлар тилларида бир неча марта эшиттирилган.

Пекинда чиқадиган газеталар бугун Совет Иттифоқининг Ойга янги космик ракетани муваффақиятли учирганлигига бағишланган жуда кўп материалларни босиб чиқармоқдалар. «Жэньминьжибао» газетаси бу материалларни «Инсоннинг космосни бўйсундириш йўлида янги катта қадам. Уруш кучларини енгаётган тинчлик кучларининг буюк намойиши» деган сарлавҳа остида босиб чиқармоқда.

«Гуанмин жибао» газетаси сарлавҳада янги совет ракетасининг учирилганлиги билан бутун социалистик лагерь фахрланмоқда, деб таъкидлайди. Бу, деб ёзади «Дагун бао» газетаси, Шарқдан эсган шамол Ғарб шамолидан устун эканлигини кўрсатувчи яна бир ёрқин далилдир. «Гунжэнь жибао» газетаси Совет Иттифоқида янги космик ракетасининг учирилиши социалистик лагерь мамлакатларининг халқлари учун, бутун инсоният учун қувончли воқеадир, деб таъкидлайди.

Ана шу шонли воқеа муносабати билан Хитой Коммунистик ёшлар союзи Марказий Комитетининг биринчи секретари Ху Яо-бан «Чжунго циннянь бао» газетасига мақола ёзган. Мақолада Совет Иттифоқининг янги космик ракетани учирганлиги инсониятнинг фан чўққиларини эгаллашида янги давр очди, деб таъкидланади. Бу — совет халқининг космосни бўйсундириш ишига қўшган янги порлоқ ҳиссасидир. Биз улуғ қўшнимиз — қаҳрамон совет халқига энг қизғин табрикларимизни ва энг самимий саломларимизни йўллаймиз. Ху Яо-бан мамлакатнинг ҳамма ёшларини Совет Иттифоқидан янада кўпроқ қунт билан таълим олишга, фан ва техника чўққилари сари дадил олға боришга даъват этади.

„Тарихда биринчи“

КАРАЧИ, 14 сентябрь. (ТАСС). «Доон» ва «Морнинг ньюс» газеталари Совет Иттифоқи томонидан учирилган иккинчи космик ракетанинг учиши муваффақиятли тугалланганлиги тўғрисидаги хабарларни «Русларнинг ракетаси Ойга етиб борди» деган сарлавҳа остида босиб чиқардилар. «Морнинг ньюс» газетаси босиб чиқарган қисқа ахборотида бундай деб таъкидлайди: «Тарихда биринчи марта инсон 230 минг миля масофадаги осмон жисмига ракета учирди ва бу воқеа Советларни космос фазони бўйсундиришда анча илгари сурди».

А. Новотнийнинг сўзи

ПРАГА, 14 сентябрь. (ТАСС). Чехословакия телеграф агентлиги хабар беради: Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ва Чехословакия Республикасининг президенти Антонин Новотний Писек шаҳрида (Жанубий Чехия) ўтказилган ҳосил байрамида сўзлаган нутқида совет фани ва техникасининг коммунизм ва мустаҳкам тинчлик йўлидаги янги муваффақиятини табриклади. У чехословак халқи номидан совет халқини иккинчи космик ракетанинг Ойга учирилганлиги билан қутлади.

А. Новотний тинч-тотув яшаш масалаларига тўхталиб, бу идея ҳозирги вақтда бутун дунёда эътироф этилганлигини таъкидлади. Шу муносабат билан, деди у, Н. С. Хрушчев билан Д. Эйзенхауэрнинг бир-бирларига визит билан боришлари ва музокаралари ғоят катта аҳамиятга эгадир.

Пировардида А. Новотний чехословак халқининг Чехословакия Коммунистик партияси XI съездининг қарорларини амалга ошириш ва Чехословакияда социалистик қурилишни тугаллаш йўлидаги янги муваффақиятлари ҳақида гапирди.

РЕПОРТАЖ — Ғанишер бригадасида машинада пахта териш бошланди

ГУЛИСТОН, 15 сентябрь, («Тошкент ҳақиқати» мухбиридан). Бугун Ғанишер аканинг қувончи чексиз эди. Ахир унинг бригадасида машина терими бошланади. Демак, суръат тезлашиб, планни тез кун ичида бажариш мумкин бўлади. Бригадир ишни бошлашдан олдин карталарнинг, машина қайрилайдиган, чиқадиган ерларни обдон текширди. Ҳамма нарса жойида эканлигига ишонч ҳосил қилгач:

— Қани энди бошлайвер Мақсуд,— деди. Сўнгра «аммо мен сенга яна бир қайта айтиб қўяй, шошилма, машинангни ғоят эҳтиётлик билан ҳайда, — деб қўшиб қўйди.

Мақсуд «айтмасангиз ҳам ўзим яхши биламан» дегандек Ғанишер акага бир қараб қўйди. Сўнгра зарб билан педални босди. Машина енгил бир силкиниб олға интилди: унинг чамандек очилган пахтазор ичидан юриб бориши кумушдек товланиб турган сувдан эркинлик билан сузиб бораётган ўрдакни эслатарди. Мақсуднинг кетидан бошқа механизаторлар — Эргаш Абдураимов, Укибой Юсупов, Жума Ашуров, Раҳмат Раззоқов, Идрис Абдураҳимовлар ҳам ишга тушиб кетдилар. Пўлат агрегатлар пахтазор ичида жавлон ура бошладилар. Далада иш қизиб кетди. Биз кузатиб турдик. Машина даланинг у бошидан бу бошига бориб келгунига қадар бункерлар оқ олтинга тўлиб қолади. Механизаторлар ўз агрегатларини ғоят эҳтиётлик ва усталик билан бошқараётганликлари туфайли ғўза тупларидаги чамандек очилган пахталар сра нобуд қилинмасдан териб олинмоқда эди...

50 центнерчилар ҳаракатининг ташаббускори, Гулистон районидаги Ленин номли колхознинг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони ўртоқ Ғанишер Юнусов бошлиқ трактор-далачилик бригадасида душанба куни машина терими бошланди. Маълумки, бу йил бригадада 50 гектар ернинг пахтасини машинада териб олиш мақсадида ғўза парваришига алоҳида эътибор берилди. Қаҳрамон бошлиқ бригада аъзолари ажратилган майдонларда ғўзаларни ғовлатиб юбормасдан, калтабақай қилиб машина теримига мослаб парвариш қилдилар. Натижа ёмон бўлмади, ғўзалар сер ҳосил ва сер кўсак бўлиб ривожланди. Бригада аъзолари ғўза баргини тўкиш ишини ҳам областда биринчилар қатори бошлаб юбордилар. Бу иш ҳам ғоятда сифатли ўтказилди. Машиналар эса 1 сентябрдаёқ теримга тахт қилиб қўйилган эди. Мана энди механик-ҳайдовчилар орзиқиб кутган кун етиб келди. Улар машиналарни эпчиллик билан ҳайдаб дам ўтмасдан бункерларни бўшатиб турибдилар. Дастлабки куниёқ ишнинг натижаси ҳаммани қувонтирди. Механик-ҳайдовчи Мақсуд Хатамов СХМ-48М машинасида 2 тонна, Эргаш Абдураимов 1,5 тонна пахта терди. Шу куни машина билан ҳаммаси бўлиб 7 тоннага яқин пахта терилди. Бу бригаданинг деярлик 4 процентга яқин пахтасини ташкил этади.

— Илгарилари ҳеч бир асоссиз машинага айб қўйиб юрар эканмиз,— дейди Ғанишер ака, — мана энди, кўриб турибсиз, машинанинг кучига қойил қоляпмиз. Агар ғўза парвариши машина теримига мослаб ўтказилса, механик-ҳайдовчи ўз ишига пухта бўлса, ҳеч вақт деҳқоннинг юзи ерга қарамайди.

Ғанишер ака бригадасида ҳақиқатан ҳам иш қизиб кетди. Моҳир ва тажрибали пахтакор машинанинг кучига таяниб катта ишларни қилмоқда. Бригадада терим суръати кундан-кунга кучаймоқда, илғорлар маррага яқинлашмоқда.

Н. РИХСИЕВ.

Совет ҳукуматининг баёноти

Совет ҳукумати ўз баёнотида Лаос масаласи юзасидан кичик комитет тузиш тўғрисидаги масаланинг Хавфсизлик Кенгашида муҳокама қилиниши ва Хавфсизлик Кенгаши ўн аъзосининг Ғарб давлатлари резолюцияси лойиҳасини ёқлаб овоз берганлиги Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Уставини ва Хавфсизлик Кенгашининг процедура қоидаларини бузишдан бошқа бир нарса эмас, деб қайд қилади.

Бу масаланинг Хавфсизлик Кенгаши муҳокамасига қўйилиши, дейди СССР ҳукумати, қонунга хилофдир.

Баёнотда таъкидлаб ўтилишича, бу масала муҳокама қилинган вақтда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставининг жуда қўпол равишда бузилишига йўл қўйилган экан, мазкур резолюция лойиҳасини Хавфсизлик Кенгаши томонидан қабул қилинган, деб ҳисоблаш мумкин эмас.

Ғарб давлатларининг ҳаракатлари, дейилади Совет ҳукуматининг баёнотида, Лаосда кузатувчи ва контроль қилувчи халқаро комиссия тўғрисидаги битимга путур етказади. Бундай ҳаракатлар Лаос тўғрисида Женевада тузилган битимларга ҳам, Ҳинди-Хитой тўғрисидаги Женева битимларининг бутун системасига ҳам оғир зарба беради.

Совет ҳукумати бунинг учун жавобгарлик мазкур резолюциянинг ташаббускорлари бўлган АҚШ, Англия ва Франция ҳукуматлари зиммасига бутунича ва тамомила юкланади ва бу ҳол Ҳинди-Хитойда тинчлик ҳамда хавфсизликка халақит берадиган жуда ёмон оқибатларга олиб келиши мумкин, деб таъкидлади.

Баёнотда қуйидагилар таъкидланади: Халқаро кескинлик бир мунча юмшаганлиги аён бўлиб қолган ва бутун инсоният «совуқ уруш»ни тўхтатиш умиди билан яшаётган ҳамда бу умидни СССР ва АҚШ ҳукуматлари бошлиқларининг бир-бирларига визит билан боришлари билан маҳкам боғлаган бир пайтда Ғарб давлатларининг Хавфсизлик Кенгашида қилган бундай ҳаракатлари ана шу мамлакатлардаги муайян доираларнинг халқаро вазиятни заҳарлашга уринаётганликларини акс эттиради.

Шу кунларда, дейилади баёнотда, Лаос ғийбатининг игвогарлик мақсадида Хавфсизлик Кенгаши муҳокамасига қўйилганлиги СССР билан АҚШ ўртасидаги ўзаро муносабатларни яхшилашга қаратилган ва халқаро вазиятга самарали таъсир кўрсатаётган тенденция Ғарбдаги таъсири зўр баъзи сиёсий доираларнинг дидига асло ёқмаётганлигини кўрсатиб турибди.

Совет ҳукумати Лаос масаласини ҳал этиш ва бу райондаги аҳволни нормаллаштириш мақсадида Лаосда рўй берган аҳволни қараб чиқмоқ учун 1954 йилда Женевада Ҳинди-Хитой масаласи юзасидан чақирилган кенгашда қатнашган мамлакатлардан иборат составда дарҳол кенгаш чақиришни таклиф этади.

Совет ҳукуматининг фикрича Лаосдаги кузатувчи ва контроль қилувчи халқаро комиссия қилган ишларининг натижалари тўғрисида ва Лаосдаги вазиятни нормаллаштириш юзасидан кўриладиган чоралар ҳақидаги тавсиялари тўғрисида мазкур кенгашда ахборот бериши лозим.

Совет ҳукумати ишонч билдириб айтадики, Лаос районида рўй берган кескин аҳвол Женева битимлари асосида ва бу битимлар доирасидагина ҳал этилиши мумкин ва лозим. Женева битимлари Ҳинди-Хитойда тинчлик ва хавфсизликнинг пойдеворидир.

СССР Олий Советида қабул маросими

СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг Раиси П. П. Лобанов ва СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси Я. В. Пейве 14 сентябрда Катта Кремль саройида парламентаро иттифоқнинг Варшавада бўлиб ўтган 48-конференцияси қатнашчиларидан бир группасини қабул қилдилар.

П. П. Лобанов кўпгина мамлакатларнинг парламент аъзоларини — парламентаро иттифоқ 48-конференциясининг қатнашчиларини СССР Олий Совети номидан самимий табриклади. П. П. Лобанов ҳозирги вақтда замонамизнинг асосий проблемаси бўлган тинчлик учун курашда парламент аъзоларининг роли тобора ортиб бораётганлигини таъкидлади. П. П. Лобанов парламент аъзоларига уларнинг тинчлик учун курашдек олижаноб ишига муваффақиятлар тилади.

Сизлар СССР да меҳмон бўлиб турган қисқа вақт ичида, деди П. П. Лобанов, совет халқи тинч ижодий меҳнат билан шуғулланаётганлигини кўриб ишонч ҳосил қила олдингиз. Сизлар СССРда бўлган вақтингизда икки муҳим воқеа рўй берди — «Ленин» атом музёрари синовга тайёрланиб, Нева дарёсига кирди. Иккинчи воқеа — совет космик ракетасининг учирилганлиги ва унинг Ойга қўнганлигидир. Бу воқеаларнинг ҳаммаси совет халқининг тинчликка интилаётганлигини очиқ кўрсатади. Космик ракетанинг Ойга учирилганлиги космосни эгаллашда янги муҳим босқичдир.

П. П. Лобанов сўзини давом эттириб, қуйидагиларни айтди. Ана шу икки воқеа тўғрисидагина гапириш нотўғри бўлур эди. Совет ҳукумати бошлиғи Н. С. Хрушчевнинг АҚШга қиладиган визити ва АҚШ президенти Д. Эйзенхауэрнинг Совет Иттифоқига жавоб визити билан келиши жуда муҳим воқеадир. П. П. Лобанов барча мамлакатларнинг халқлари Н. С. Хрушчев билан Д. Эйзенхауэрнинг учрашувига катта умид боғламоқдалар. Биз, деди П. П. Лобанов сўзининг охирида, бу визитлар думалоқ стол теварагида юксак доирада музокаралар олиб бориш учун имконият яратиб беришига аминмиз.

Ливан парламенти депутатлари палатасининг секретари Нухад Буэйз Ливан, Туркия, Цейлон, Германия Федератив Республикаси, Бразилия, Венесуэла, Аргентина, Гаити парламентларининг шу ерда ҳозир бўлган аъзолари номидан жавоб нутқи сўзлади. У, парламент аъзолари Совет Иттифоқида бўлган вақтларида самимий кутиб олинганликлари учун чин кўнгилдан ташаккур изҳор қилди. Н. Буэйз парламентаро иттифоқ 48-конференциясида қатнашиб, СССРга келган кишиларнинг ҳаммаси совет халқининг маданияти ғоят юксалганлигини, СССРнинг қудратли экономикасини, ҳукуматнинг кишилар бахтсаодати тўғрисида жуда катта ғамхўрлик қилаётганлигини кўриб, қойил қолдилар, деб таъкидлади. Н. Буэйз айтдики, Совет Иттифоқининг фан соҳасида эришган муваффақиятлари бутун инсоният учун жуда катта аҳамиятга эгадир. Атом музёрари атом қувватидан тинчлик мақсадларида фойдаланилаётганлигини яққол исбот этади.

Я. В. Пейве Олий Совет ва унинг доимий комиссиялари фаолияти тўғрисида парламент аъзоларига сўзлаб берди ва жуда кўп саволларга жавоб қайтарди.

Қабул маросимида СССР парламент группасининг секретари К. А. Губин ва СССР Олий Советининг депутати В. И. Довгопол ҳозир бўлдилар. (ТАСС).

Жазоир халқига тинчлик ва мустақиллик берилсин

Араб Шарқи мамлакатлари билан дўстлик ва маданий алоқа Совет Жамияти Президиумининг баёноти

Араб Шарқи мамлакатлари билан дўстлик ва маданий алоқа Совет жамияти президиуми 15 сентябрда, Жазоир кунида озодлик йўлида қаҳрамонона кураш олиб бораётган жазоир халқи билан бирдам эканлигини билдирди.

Совет халқи, дейилади баёнотда, жазоир халқи билан самимий дўстлик ва унга нисбатан муҳаббат туйғуларини изҳор қилади.

Президиум ишонч билдириб айтдики, жазоир халқининг дунёдаги барча эрксевар халқлар қўллаб-қувватлаётган ҳаққоний иши тантана қилади ва жафокаш Жазоир халқи тинчлик, озодлик ва мустақилликка эришади.

Президиум ўз баёнотида Жазоирнинг мард халқига қарши олиб борилаётган мустамлакачилик урушини қоралаб, Жазоирдаги уруш француз мустамлакачилари учун ҳеч қандай натижа бермайди, деб таъкидлайди. Француз халқининг манфаатларини кўзлаб, дейилади баёнотда, урушга хотима бериш ва озод, мустақил Жазоир халқи билан тенг ҳуқуқлилик ҳамда ўзаро манфаатдорликка асосланган ҳамкорлик ва дўстлик муносабатларини ўрнатиш лозим.

(ТАСС).

Ўзбекистон Журналистлар союзи правлениесининг пленуми

КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленумига тайёргарлик кўришда республика матбуоти ходимлари олдида катта вазифалар турибди. Ўзбекистон Журналистлар союзи правлениесининг 15 сентябрда бўлиб ўтган пленуми шу вазифаларни муҳокама қилишга бағишланди. Пленумда правление президиумининг раиси И. А. Раҳимов доклад қилди.

Пленумда кейинги вақтларда кўпгина редакцияларнинг коллективлари ўзларининг ижодий активлигини оширганликларини, етти йиллик план топшириқларини муваффақиятли бажариш, қишлоқ хўжалигини кескин суратда юксалтириш учун курашда матбуотнинг ролини кучайтиришга ҳаракат қилаётганликларини кўрсатадиган мисоллар келтирилди.

Музокараларда сўзга чиққан нотиқлар энг яхши редакция коллективларининг тажрибаларини кенг ёйиш, журналистларнинг ижодий ташаббусини бутун чоралар билан кучайтириш, уларда мамлакатимизда рўёбга чиқарилаётган ижодий ишларнинг партия белгилаб берган программасини амалга ошириш учун жавобгарлик ҳисини ошириш журналистлар союзининг энг муҳим вазифаси эканлигини таъкидладилар. Журналистлар союзи ўз фаолиятида матбуотнинг ғоявий савиясини оширишга, редакция ходимларининг журналистика соҳасидаги маҳоратини юксалтиришга, ишчи-қишлоқ мухбирлари ҳаракатини кучайтиришга ёрдам бериши керак.

Пленум қатнашчилари республика Журналистлар союзи ва унинг область бўлимлари бажарган баъзи ишларни қайд қилиш билан бирга, мавжуд камчиликларни кўрсатдилар, Журналистлар союзи раҳбар органларининг фаолиятини янада кучайтириш зарур эканлигини айтдилар. Редакция коллективлари ўртасидаги алоқани кенгайтириш, журналист кадрларнинг ўқиши, Журналистлар союзи ижодий секцияларининг ишларини кучайтиришга тааллуқли амалий таклифлар киритилди.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлимининг мудири Ғ. Н. Нажимов нутқ сўзлади.

Пленум муҳокама қилинган масала юзасидан қарор қабул қилди. (ЎзТАГ).

АТОМ ЭНЕРГИЯСИДАН ТИНЧ МАҚСАДЛАРДА ФОЙДАЛАНИШГА БАҒИШЛАНГАН ТОШКЕНТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ АРАФАСИДА

Яқин ўртада Ўзбекистон пойтахтининг кўп майдонлари ва кўчаларида «Атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланишга бағишланган Тошкент конференцияси қатнашчиларига салом!» деб ёзилган транспарантлар пайдо бўлади. Шаҳар меҳнаткашлари мамлакатдаги ҳамма республикалардан Тошкентга тўпланадиган етакчи совет атомчи олимларни кутиб олишга қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясида конференцияни ўтказувчи ташкилот комитети тузилди. Комитетга академиянинг биринчи вице-президенти С. В. Стародубцев раислик қилади.

Ташкилот комитетида ЎзТАГ мухбирига маълум қилинганича, конференция 28 сентябрда, Навоий номидаги опера ва балет театри биносида очилади. Секция мажлислари Тошкент Олимлар уйида, Округ Офицерлар уйида, Ўзбекистон Фанлар академиясининг Ядро физикаси институти ва Физика-техника институти биносида ўтказилади.

Атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланишга бағишланган Тошкент конференциясининг иши энг янги илмий муваффақиятларни муҳокама қилиш билангина чекланмайди. Унинг олдига анча кенг мақсадлар қўйилган. Конференция кунларида олимлар совет фанининг тинч атом энергиясидан фойдаланиш соҳасидаги муваффақиятлари тўғрисида оммавий лекциялар ўқийдилар ва суҳбатлар ўтказадилар. Улар Тошкентдаги энг йирик саноат корхоналарининг коллективлари билан, колхозчилар билан, олий ўқув юртларининг студентлари ва ўқитувчилари билан учрашадилар. «Атом тинчлик хизматида» деган темада яқинда Тошкентда очиладиган виставка конференция идеяларини кенг оммалаштиришга ёрдам беради. Виставкани СССР Главатом, СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги ва Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Ядро физикаси институти ташкил этади.

Конференция қатнашчиларини Ўзбекистон Фанлар академияси Ядро физикаси институтининг илмий шаҳарчасида ҳам кутиб турибдилар. Бу ерда Совет Шарқида биринчи бўлган атом реактори беш кундан бери тўла қуввати билан ишламоқда. Жуда мураккаб аппарат ва приборлар пухта ишлаётир. Ўзбекистон атомчиларининг илмий шаҳарчасига илмий ва инженер-техник ходимларининг экскурсияларини ташкил қилиш мўлжалланмоқда. (ЎзТАГ).

КПСС МК ПЛЕНУМИ шарафига

Илғор пахтакорлардан ўрнак олиб, машинада пахта теришни кенг авж олдирайлик!

Қирқ центнер деб теримга киришилди

Оржоникидзе. Хрушчев номли колхоз пахтакорлари бу йил юксак мажбурият олдилар. Хўжалик бўйича ҳар гектар ердан 40 центнердан пахта ҳосили етиштиришга қарор қилинди. Колхозчилар эрта кўкламдан бери фидокорона меҳнат қилиб, мўл ҳосил етиштирдилар.

Ҳосил, айниқса, ўртоқ Ғуломжон Юсупов бошлиқ бригада далаларида эрта етилди. Шунинг учун теримчилар августнинг охиридаёқ йиғим-теримни қизғин бошлаб юбордилар. Ҳозирги кунда бригаданинг Башорат Мирзаахмедова, Махсума Орипова сингари теримчилари кунига 150 килограммдан ошириб пахта термоқдалар.

Бригаданинг 10 га яқин теримчиси ўнбешмингчилар ҳаракатига қўшилди. Улар ҳозирги кунда кунлик топшириқларни икки бараварга етказиб бажариб, давлатга пахта сотиш юзасидан олинган мажбуриятни Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 42 йиллиги байрами кунигача бажариш учун курашмоқдалар.

Область пахтакорларининг яқинда Янгийўл шаҳрида бўлиб ўтган кенгашидан кейин бригадада териmнинг суръати яна ҳам тезлаштирилди. Илгари норма бажармаётган кишилар ҳам эндиликда кунлик топшириқни тўла бажаришаяпти. Шунингдек, бригада аъзолари пахтани машинада териш ишига ҳам пухта ҳозирлик кўришаяпти.

Ф. ЛУТФУЛЛАЕВ.

Йигирмамингчилар ғайрати

КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги Пленумини муносиб совғалар билан кутиб олиш учун курашаётган «Оққўрғон» совхозининг коллективи пахта теримини уюшқоқлик билан давом эттирмоқда.

Мавсумда 20 тоннадан пахта теришга аҳд қилган Ж. Алонурова, Н. Маронқулова сингари ўнлаб чевар теримчилар ўз сўзларининг устидан чиқиш учун кунига 150-200 килограммдан пахта тера бошладилар.

Шунингдек, Тельман номли колхознинг ўртоқ Ҳаким Тўраев бошлиқ бригадасида ҳам Замира Мадаминова, Қўйсун Шоршомова, Закира Исҳоқова, Роҳат Каримова сингари чевар теримчилар бор. Улар шу кунларда 100—145 килограммдан пахта териб хирмонга топшираётирлар.

Ўтган йили ўртоқ Тўраев бошлиқ бригада гектаридан 32 центнердан ҳосил олиб, Оққўрғон районида биринчи бўлиб планини бажарган эди. Бу йил гектаридан 35 центнердан ҳосил етиштириш учун курашаётган бригада аъзолари ҳозиргача 10 процентдан кўпроқ пахта териб, хирмонга топширдилар.

Т. МАМАТОВ.
Н. МАДАМИНОВ.

Оққўрғон райони.

Машиналар сузишади пахтазорларда

Суратда: 2-бўлимнинг 4-бригадасида машина терими пайти. Доирада механизатор-бригадир ўртоқ О. Ўрозбеков.

Чуқур сойликдан ўтиб, баландликка кўтарилган ҳам эдикки, кўз ўнгимизда ажойиб манзара намоён бўлди. Каттагина картада 4 та пахта териш машинаси бирин-кетин сузиб борарди. Биз етиб боргунимизча бункерлар тўлиб, машиналар хирмонга чиқиб келабошлади.

— Бу нечанчиси? — Сўрадик биринчи бўлиб бункерни очган механизатор Ортиқбой Ўрозбековдан.

Йигит аввал ялт этиб роса қиёмга келган қуёшга қаради, бункердан «оқ олтин»нинг қуйилишини кузатди. Кейин жавоб берди:

— Еттинчи.

— 1400 килограмм пахта тайёр денг, — қўшимча қилди унга совхоз бош агрономи ўртоқ Исмоилов.

Биз Ортиқбой Ўрозбековни гапга тутиб ўтирмадик. Чунки у кечгача яна 6 бункер пахта термоқчи бўлиб пахтазорга талпинарди.

— Кеча шу бирқаторли машинаси билан 2400 килограмм пахта терди, — тушунтирди, бизга совхоз партия ташкилотининг секретари ўртоқ Акимбоев, — бугун 2600 га етказмоқчи.

Ўртоқ О. Ўрозбеков, «Бўка» совхозининг 2- бўлимидаги энг ёш бригадир экан. У бошқараётган трактор-далачилик бригадаси аъзолари бу йил 140 гектар ерда мўл ҳосил етиштирибдилар. 90 гектар ерда ғўзанинг барги тўктирилиб, машина теримига тайёр қилиб қўйилибди. Шу майдонларда 5 кундан бери 4 та пахта териш машинаси ишлаяпти.

Бригада аъзолари давлатга пахта сотиш йиллик планини сентябрь охиригача бажаришга аҳд қилишган. Шунинг учун терим суръати кун сайин кучайиб бормоқда. Механик-ҳайдовчилар теримнинг биринчи куни 7 тонна пахта терган эдилар. Орадан 4 кун ўтиб, улар хирмонга 10 тонна «оқ олтин» тўкдилар.

— Бир кунда уч тонна пахта термагунимча кўнглим жойига тушмайди, — дейди бригадир ўртоқ Ўрозбеков, — шундай қилмасам, олган мажбуриятимни бажаришим қийин. Ахир, 100 тонна ҳазил гап эмас.

Бу йил совхоз пахтакорлари 700 тонна пахтани машинада териб олишни планлаштирганлар. Шу мақсадда август ойида 21 терим машинаси ремонтдан чиқарилиб қўйилди. Чинозли машҳур механизатор Турсуной Охунова ташаббуси механизаторлар ўртасида кенг ёйилди. Ҳозирги кунда 21 механизаторнинг ҳаммаси мавсумда камида 70 тоннадан пахта териш учун сўз бериб фидокорона меҳнат қилмоқда.

Агрегатларини моҳирлик билан бошқариб бир қаторли терим машиналари билан пландаги 1400 килограмм ўрнига кунига 2 — 2,5 тоннадан пахта тераётган ишчан механизаторлар орасида 1- бўлимнинг ўртоқ З. Шарафуддинов, Ойбола Эрхонов, Сулаймон Мирзааҳмедов сингари механик-ҳайдовчилари алоҳида ўрин тутадилар. Улар бошқараётган СХМ — 48М маркали машиналар илгари яроқсиз топилиб сафдан чиқарилган эди. Бу йил машина теримига жуда катта аҳамият берилганлиги муносабати билан ана шу машиналарнинг бир қисми қайта тикланди. Эндиликда бу машиналар тўхтовсиз ишлаб механизаторларни қувонтирмоқда.

1- бўлим механизаторлари каттагина майдондаги ғўзани кетмон иштирокисиз парвариш қилишиб, мўл ҳосил тўплашди. 220 гектар ернинг ғўзаси пахтасини машинада теришга мослаб парвариш қилинди. Ҳозир ана шу майдонларда пахта териш машиналари унумли ишлаб, кун сайин йиллик планнинг тўлишини тезлаштирмоқда.

Бўлимнинг ўртоқ Қодир Турсунқулов бошлиқ бригадасига борганимизда далада иш жуда қизғин эди. Бир картада бешта пахта териш машинаси ишлаяпти. Механизаторлар тўлган бункерларни пешма-пеш хирмонга тўкиб кетмоқдалар. Бу ерда пахта кўрак чувиш машинасидан ўтказилиб, бетўхтов қабул қилиш пунктига жўнатилаётир.

— Бугун неча процент пахта топширмоқчисиз? — сўрадик бригадирдан.

— Камида 7 процент,— жавоб берди у.

Биз бригадирнинг гапларидан хурсанд бўлдик. Бироқ кейинроқ бир иш бизни ранжитди: Битта картада ер нотекис экан. Шу сабабли қисман пахта тўкиляпти.

Совхоз механизаторлари машина теримига барвақт киришиб, яхши иш қилдилар. Ҳозирги кунда терим суръати ҳам кўнгилдагидек. Фақат бундан буён ишни сусайтирмаслик керак. Шунда машина терими планини сентябрь ойи ичида бажариш юзасидан олинган социалистик мажбурият сўзсиз бажарилади.

С. СУЛТОНОВ,

Бўка райони.

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Районлар	Бир кунлик ўсиш	Мавсум бошидан бери
Пискент	1,53	15,39
Боёвут	1,32	12.98
Гулистон	1,34	12,74
Сирдарё	1,20	11.99
Оққўрғон	1,20	11,41
Бўка	1,11	11,37
Юқори Чирчиқ	1,65	10,94
Бекобод	1,19	10,72
Ўрта Чирчиқ	1,14	10,41
Оржоникидзе	1,41	10,33
Янгийўл	1,25	10,11
Чиноз	1,09	9,96
Қуйи Чирчиқ	1,01	8,11

Эртага республика рассомларининг VI съезди очилади

Замонамиз кишилари образини яратамиз

Совет кишилари КПСС XXI съезди томонидан белгилаб берилган улуғвор етти йиллик план вазифаларини бажариш йўлида фидокорона меҳнат қилмоқда. Бу умумхалқ курашида юзлаб меҳнат қаҳрамонлари етишиб чиқмоқда. Уларнинг бадиий образларини яратиш биз ижодкорларнинг шарафли бурчидир.

Ўзбекистон рассомлари республикамизнинг колхозлари, завод ва улкан қурилишларида бўлажак асар қаҳрамонлари билан учрашувлар ўтказмоқдалар.

Мен ҳам ажойиб пахтакорларимиз ҳузурида тез-тез бўлиб турамап. Уларнинг мўл пахта ҳосили етиштириш йўлидаги фидокорона меҳнати мени янги-янги йирик асарлар яратишга даъват этади. «Хирмонда», «Теримчи» сингари расмларим ана шундай ижодий изланишлар туфайли майдонга келди. Бундан кейин ҳам ўз асарларимда донгдор пахтакорларимизнинг тўлақонли образини яратишга алоҳида эътибор бераман.

Шуни айтиб ўтиш кераккки, бизда ишчилар ҳаёти ва турмушини тўлароқ акс эттирувчи йирик полотнолар ҳали йўқ, бўлса ҳам жуда оз. Шунинг учун ҳам биз, рассомлар ижодкор ишчиларимиз орасида тез-тез бўлиб туришимиз, етти йиллик илғорларининг стук образларини ўз асарларимизда яратишимиз лозим.

Раҳим АҲМЕДОВ,
рассом.

Ижодий режаларим

Ҳар қандай тасвирий санъат асарини яратиш рассомдан катта ижодий маҳорат талаб қилади. Ижодкорнинг маҳорати қанчалик етук бўлса, унинг асари ҳам шунчалик жозибали ва қизиқарли чиқади.

Шунинг учун ҳам мен ижодий маҳоратимни ошириш устида доим иш олиб бораман. «Ўзбекистон санъати арбобларининг портретлари» деган асарим устида кўп ишлашга тўғри келди. Чунки, бу полотно фақат ҳажм жиҳатидангина катта бўлиб қолмай, балки айни вақтда композицион тузилиши жиҳатидан ҳам мураккаб бўлиши керак эди. Бунинг устига санъат арбобларининг характери, ўй ва орзуларини ишонарли акс эттириш осон иш эмас.

Бироқ, киши қунт билан ишласа, асарда акс эттирилаётган қаҳрамонлар билан яқиндан таниш бўлса, бошланган расмни муваффақиятли тугаллаш мумкин экан.

Мазкур асарни томошабинларга тақдим этгач, менда пахтачиликни янада ривожлантириш йўлида ҳормай-толмай илмий ишлар олиб бораётган республикамиз олимлари ва қишлоқ хўжалик ходимларининг группа портретини яратиш орзуси пайдо бўлди.

Асарни чизишга киришишдан олдин мен олимлар лабораторияларида, бепоён пахта далаларида, пахта усталари ҳузурида бўлдим.

Шу кунларда мазкур полотно устида қизғин иш олиб бормоқдаман. Унинг меҳнаткашларга манзур бўлиши учун ҳаракат қиламан.

Юсуф ЕЛИЗАРОВ,
рассом.

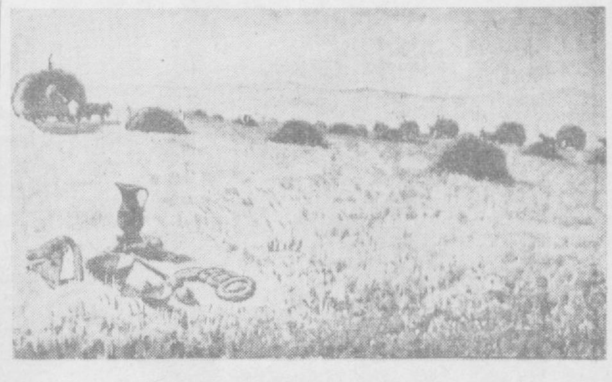

«Пичан ўриш» — рассом З. Иноғомов ишлаган расм.

Халқ ҳаёти—илҳом манбаи

Мамлакатимизда коммунистик жамият қураётган қаҳрамон халқимизнинг ижодий меҳнат соҳасидаги катта муваффақиятлари, совет кишиларининг юксак маънавий фазилатлари, ажойиб қобилият ва буюк ишлари санъат ва адабиёт ходимларининг илҳомига илҳом қўшмоқда, уларни янги асарлар яратишга ундамоқда. Мамлакатимиз санъаткорлари каби, республикамиз рассомлари ҳам бепоён мамлакатимиз ҳаётидан, халқимизнинг улуғ ишларидан илҳомланиб, актуал темаларда йирик ва ёрқин полотнолар яратмоқдалар. Шу йили Москвада бўлиб ўтган Ўзбекистон ССР санъати ва адабиёти декадаси республика рассомларининг муваффақиятларини пойтахт томошабинларига ёрқин намойиш қилиб кўрсатди.

Кўпчилик рассомларимиз ўзларини қуршаб олган воқеликни, коммунизм қурувчиларнинг олижаноб фазилатларини қайд этишга ҳаракат қилиб, яхши полотнолар яратмоқдалар. М. Саидовнинг «Хирмонда», «Дугоналар», З. Ковалевскаянинг «Ариқ бўйида», З. Иноғомовнинг «Дала сартароши», «Чойхоначи», Р. Аҳмедовнинг «Туш пайти», Л. Абдуллаевнинг «Биринчи квадрат», «Пахта даласида» ва бошқа кўп рассомларнинг асарлари шулар жумласидандир.

Ижоднинг асосий объекти бўлган совет кишисининг ҳаёти, фикр ва туйғулари, ички кечинмалари ва уларнинг юксак маънавий қиёфалари кейинги йилларда яратилган портрет асарларда тўла очиб берилмоқда. Р. Аҳмедов, А. А. Абдуллаев, Ю. Елизаров каби талантли портретчилар асарларида совет кишисининг ички дунёси, маънавий қиёфаси ниҳоятда бой ва ҳар тарафлама кўрсатилган.

Ҳозир портрет соҳасида истеъдодли рассомлардан В. Фадеев, Т. Оганесов, С. Винерлар ҳам ишламоқда.

Совет Ўзбекистонининг озод ва ижодкор аёллари образини яратиш устида Н. В. Кашина, З. М. Ковалевская ва В. Жмакин каби рассомлар ҳам самарали иш олиб бормоқдалар.

Ў. Тансиқбоев, Н. Қарахан, Р. Темиров каби пейзажчи рассомларнинг полотноларида Ватанимиз табиати чуқур эҳтирос билан тасвирланган.

Ўзбек совет скульптурасининг тараққиётида А. Иванов, Ф. Гришченко, шунингдек М. Мусабоев, К. Салоҳиддинов, А. Тоиров каби ёш скульптурачилар самарали ижод қилиб келмоқдалар. Ўзбек совет графикаси ижодий юксалишга эришди. Искандар Икромовнинг китоб графикаси учун ишлаган хилма-хил, оригинал расмлари, шунингдек, В. Кайдаловнинг «Қирқ қиз» эпосига, «Лайли ва Мажнун», «Фарҳод ва Ширин» поэмаларига, Р. Левитский, В. Еремян ва А. Венедиктовнинг «Ўзбек халқ эртаклари» тўпламига ишланган иллюстрациялари ҳаётий чиққан.

Эртага республикамиз рассомларининг VI съезди очилади. Рассомларимиз ўз съездини катта ижодий изланиш, совет халқларининг янада ёрқин образларини яратиш устида самарали ижодий ишлар билан кутиб олмоқдалар. Биз уларга янги ижодий муваффақиятлар тилаймиз.

Толиб ОДИЛБЕКОВ.

Бизнинг ижодий ҳиссамиз

Ҳар бир рассом мамлакатимизда бўлиб турган буюк воқеаларни ўз полотноларида акс эттириш орзуси билан яшайди. Мен ҳам етти йиллик планга ўз ҳиссамни қўшиш мақсадида бир қанча муҳим темалар устида иш олиб бормоқдаман.

Тарихий темаларда ҳам бир қанча асарлар ишладим. Буюк олимларимиз ва шоирларимиздан «Абу Райҳон Ал Беруний», «Зоҳириддин Бобир» номли катта полотнолар шулар жумласига киради.

1959 йилда Москвада бўлиб ўтган ўзбек санъати ва адабиёти декадасига бир қанча асарларим билан иштирок этдим. Москва виставкаларида «Чўпон» портрети, «Ҳинд дўстларимиз Ўзбекистон пахта далаларида» номли картиналар ҳам кўрсатилди.

Ҳозирда эса саноат корхоналарининг илғор ишчилари ва пахтакорларга бағишланган портретлар устида ишламоқдаман.

Ўзбекистон рассомларининг VI съезди биз рассомлар олдида турган янги вазифаларни белгилаб ўтади деб умид қиламиз. Халқимизнинг дидига муносиб ёрқин асарлар яратиш биз совет рассомларининг буюк орзусидир.

М. НАБИЕВ.

Шараф

(ОЧЕРК)

Ёз. Кечки пайт. Лутфи опа одатдагича, ҳовли супуриб, гулзорга сув таратди. Сала райҳон силкиниб, хушбўй ҳид ҳавога таралди. Лутфи опанинг баҳри-дили очилиб кетди. У сўридан бир бош якдона узумни узиб, муздек кран сувига чаяётганда, бир даста гул кўтариб поччаси Ғуломжон кириб келди:

— Лутфи хурсандмисан, бу хушхабарни қарая, радиодан эшитдиму, югурдим.

— Қандай хурсандчилик, нима эшитдингиз?

— Вой чироғим-а, ҳали хабаринг йўқми? Абдушукур қаҳрамон бўпти, қаҳрамон, қани ўзи?

— Ишдан қайтганлари йўқ. Ҳай почча ростданми?

Дарвоза зарб билан очилди. Лутфи опанинг ўн икки яшар ўғли Абдураҳмон велосипедини ғизиллатиб келиб қолди:

— Ойичи, ойи! Дадамларга...

Бола унга кулиб турган меҳмонни кўриб, сўзидан адашди:

— Салом, оппоқ дада, — деди у бироздан сўнг.

— Валайкум ассалом, келинг қаҳрамоннинг ўғли бир кўришайлик.

Лутфи опа уларнинг кўришишини мароқ билан кузатиб турганида эшик очилди.

Қўни-қўшнилар, қариндош-уруғлар, Абдушукурнинг касбдош ошнаоғайнилари хушхабар билан оилани қутлаш учун ҳовлига бирин-кетин кириб келишди. Лутфи опанинг уйи тўйдек гавжум бўлди. Лутфи опа елиб-югуриб дастурхон ясади, борйўғини ўртага тўкиб ташлади. Меҳмонлардан айланиб-ўргилди:

— Қани, ейишиб ўтиринглар. Олинглар. Катта боғнинг узумидан, муздек.

Лутфи опанинг ўз ҳовлисини ҳазил билан «катта боғ» деб аташи боядан бери гапга аралашалмай ўтирган Шоди амаки учун туртки бўлди:

— Дарвоқи, бу узумлар катта боғнинг узумидан сира қолишмайди. Дўстим Абдушукурнинг қўли гул! Ҳовлисини жаннатга айлантириб юборибди. Бу оддий ишчининг ҳовлисими, миришкор боғбонникими?

— Лутфибону, бу, ҳовлингизда меванинг ҳаммасидан борми деймап... Анави гулларни қаранг! Байбай, Абдураҳмон ўғлим, райҳондан узиб кел!

— Шоди амаки, сизнинг ҳам катта ҳовлингиз бор. Нега ҳеч нарса экмайсиз? — сўради меҳмонлардан бири.

— Оёқ ярамайди, ногирон, — деди у.

— Боғ жонивор қўл билан ишланади-ку, — деди кексалардан бири.

Шоди сўз тополмай сийрак соқолини силаб жим қолди. Ўртадаги жимликни хотинлардан бири бузди:

— Лутфи, Абдушукур ака Тилла юлдузни ҳозир тақиб келадиларми?

— Сизлардан эшитиб ўтирибман, билмадим, — деб кулиб қўйди уй эгаси.

— Жуда соз, бу Абдушукурнинг омади, деб қўйди Шоди амаки.

— Омади нимаси, Олтин юлдуз Абдушукурнинг пешона тери, ҳалол меҳнатининг самараси,— деди Ғуломжон ота оҳиста, — тағин ҳам жиянимнинг меҳнатсеварлиги ва ҳаракатига яраша каттароқ билими йўқда, бўлса эдими, у осмондаги юлдузни ҳам юлиб олиб, заводларида эритиб тепловоз ремонтига яратиб юборар эди. А, нима дейсиз Шодибой?

— Тўғри, Ғуломжон ака.

Ҳовлида хушчақчақ кулги кўтарилди. Шу вақт Абдураҳмоннинг шўх овози янгради:

— Дадам келдилар!

Ҳамма орзиқиб кутаётган мезбоннинг истиқболига қўзғалди. «Москвич» дарвозадан сал ўтиб ҳовлининг бир чеккасида тўхтади. Ундан ёши элликларга яқинлашиб қолган ўрта бўйли мўйловдор киши — меҳмондўст ҳовлининг эгаси Абдушукур ака Қодиров чиқиб, ҳамма билан қуюқ сўрашди. Меҳмонлар уни муборакбод қилишди.

— Кечга қолдингиз, — сўради Ғуломжон.

Узур, почча, узур. Касбдошларим табриклашиб тутиб қолишди. Қани азизлар, айвонга марҳамат! Ҳамма айвонга ўтиришди. Ҳол-аҳвол сўраш бошланди. Шоди амаки шу вақт томдан тараша тушгандек сўради:

—Абдушукур, Жўравойнинг айтгани бўлдими?

— Жўравойингиз ким?

— Жўравой заводингда ишлайди. Бирда трамвайда кета-туриб, у билан суҳбатлашганман. Кўп очиқ йигит ўзи! Сенинг яхши фазилатларингни гапирди.

— Абдушукур, — деди у, — заводимизнинг энг яхши токарларидан бири. Станокда детални йўнишда унинг олдига тушадигани йўқ. Тепловозларнинг энг муҳим қисмларини ишлаш унинг гардонида. У берган маҳсулот доимо биринчи сортга қабул қилинади. Биз уни ҳурмат қиламиз ва ундан ўрганамиз.

— Ундай бўлса Абдушукурнинг разряди қанча?— деб сўрадим мен ундан.

— Олти, — деб жавоб берди.

— Нега оширмайди, — еттисаккиз разряди бўлса кўп пул олади-ку, ахир дедим.

— У жуда камтар. Шахсий манфаатини кўзлаб кўп ҳам талашавермайди, — деб жавоб қайтарди.

— Тўғрими Абдушукур.

— Ҳа, — деди Абдушукур, сўнг жилмайиб туриб сўзини давом эттирди, — биз мамлакатимиз, халқимиз манфаатлари учун ишлаймиз. Заводдан олаётган иш ҳақим менга етиб ортади.

Бу жавоб Шоди амакига қаттиқ таъсир қилди шекилли, кўзлари қисилиб, бир нуқтага тикилиб қолди. Бир нарсадан жаҳли чиқса одатда шундай бўларди. Шодининг бу одати ёшлигида ҳам бор эди. Абдушукур оғайнисини шу ҳолда ёшлигида ҳам кўп кўрган.

Абдушукур мана шу ўғли Абдураҳмондек бола эди. У отаси ишлаётган собиқ Иванов номли заводда бўлганида ишчиларнинг ишлашини, механизмларнинг ҳаракатини кўриб завқланган. Ишчи бўлиш, ҳунар ўрганиш орзуси Абдушукурнинг болалик вақтидаёқ унинг қалбидан жой олган эди. Аммо ҳайбатли завод, баланд шинам уйлар, ҳайқириб турган станоклар Абдушукурнинг кўз олдидан нари кетмади. У юрагидаги дардини дадасига айтганида, Қодир ака ўғлининг раъйини қайтармай, «ўзинг биласан, болам» деди.

Жазирама июнь кунларидан бири. Абдушукур собиқ «Қизил шарқчилар», ҳозирги Октябрь революцияси номли Тошкент тепловоз-вагон ремонт заводининг кадрлар бўлимига келди. У, рус тилини билмасди. Ўз фикрини анча қийналиб тушунтирди. Шу пайт бўлимда оқ гимнастерка кийган, сочларини чапга сал бураб тараган, паст бўйли киши пайдо бўлди. У, Абдушукурнинг ишга келганини билгач, йигитга бошдан-оёқ кўз югуртирди. Офтобда эти қорайган, зуволаси пишиқ, хушбичим йигит ёқиб қолди шекилли, сўради:

— Ким бўлиб ишламоқчисан?

— Темирчи.

— Темирчиликда ишлаганмисан?

— Йўқ...

— Қани, қўлингни бер менга!

Новча киши йигитнинг қадоқли қўлларини кўриб бироз ўйланди:

— Йигит, сен, токарь бўласан, яхшими? Кейин у бўлим бошлиғидан илтимос қилди: — Йигитни бизнинг цехга ёзинг!

Бу киши механика цехининг мастери, кекса революционер Алексей Семенович Макаров экан. Абдушукурнинг заводдаги биринчи куни ана шундай бошланганди. Абдушукур бу кунни дўсти Шодига айтиб берди. У ҳам заводга ишга кирмоқчи бўлди. Эртаси кун Абдушукур билан келиб завод дарвозасидан мўраладию, қўллари қорамойли кишиларни кўриб, рангги ўчди. У Абдушукурга кўзларини олайтириб, орқасига қараб жўнаб қолди.

Макаров Абдушукурни цехдаги илғор кишилар билан таништирди. Цех токари И. Пакеевга шогирд этиб бириктди. Пакеев Абдушукур учун талабчан устозгина эмас, балки меҳрибон ота ҳам эди. У ёш шогирдга қунт билан токарлик ҳунарини ўргатди. Устоз шогирднинг меҳнатсеварлиги, бир гапни икки қилмаслиги, қўлининг чаққонлиги ва энг муҳими ўз касбига меҳрмуҳаббат билан қараганлигидан фахрланарди. «Ақл-идроки ўткир! Бу йигит катта ишлар қилишига аминман» дерди у, Абдушукур ҳақида гап кетганда.

Ойлар ўтди. Абдушукуракани токарь деб айтадиган тантанали кунлар етиб келди. Лекин бир кун фалокат юз берди: унинг ўнг қўлининг панжаларини станок эзиб кетди. Қўлини боғлаб уйга келди. Жароҳатни кўрган Қодир ота:

— Ҳеч қиси йўқ, тузалиб кетади,— деди. Шодининг эса жон фиғони чиқди.

— Бугун қўлдан ажралсанг эртага оёқдан. Йиғиштир заводни! Дунёга ўн марта келсанг ҳам! Менинг ёнимга туш, қассобчиликни ўрган. Пичоғинг мой устида бўлади. Ҳозир бозор чаққон. Икки киши бўлсак иш яхши унади.

— Оғайни, заводга ўрганиб қолганман; бошқа енгил-елпи ишга тобим йўқ.

— Енгил-елпи иш эмиш. Пул билан ўйнайсан. Яна нима керак.

Шодининг кўзлари бир нуқтага тикилди. Бироз тумтайиб ўтириб яна тўнғиллади.

— Бўлмаса қорамойга ботиб юравер,— у жаҳл билан эшикни ёпиб чиқиб кетди.

Бу воқеага анча вақт бўлди. Абдушукур ҳисоблаб кўрса ўттиз йил бўлибди. Ўша йилларнинг ўз салмоғи ва хотираси бор: станокда мустақил ишлай бошлаган кундан буён заводда Абдушукурнинг номини ҳурмат билан тилга олиб келадилар. Рапортлардан Қодировнинг планини ошириб бажаргани маълум эди. Завод ҳаётидаги муҳим воқеалар эсга олинса, уларнинг ҳаммаси Абдушукурнинг олға ташлаган ҳар бир қадами билан, токарлик маҳоратининг янги босқичини эгаллаш билан боғлиқдир. У беш йиллик топшириқларини икки-уч йилда бажарувчиларнинг ташаббускори бўлиб донг чиқарди. Унинг номи заводдан ташқари узоқларда ҳам фахр билан тилга олина бошланди. Завод ишчилари Қодировга катта ишонч билдириб, уни бир неча бор шаҳар Советига депутат қилиб сайладилар. У ўн йилдан ортиқ Ленин район партия комитети бюросининг аъзоси. Ўзбекистон ССР Олий Советининг фахрий ёрлиғи билан тўрт марта мукофотланганлиги, кўкрагида Йўллар министрлигининг «Фахрий темир йўлчи» ва «Темир йўл транспортида социалистик мусобақанинг илғори» деган значоклари ялтираб туриши унинг илғор, ватанпарвар, забардаст ишчилардан бири эканлигидан дарак беради.

(ОХИРИ ТЎРТИНЧИ БЕТДА).

Оқтош — Бўстонлиқ районининг диққатга сазовор жойларидан ҳисобланади. Канал устидаги кўркамгина арк шаклидаги кўприкдан ўтиб Оқтош водисига кириб борасиз. Қайси томонга назар ташламанг юксакликка кўтарилган тоғ қоялари, уларни қатор-қатор экилган дарахтлар ўраб олган.

Оқтош жуда ҳам қизиқ тарихга эга.. Тоғдаги дарахтларни тартибсиз равишда кесиб кетиб талон-торож қилиш натижасида қалин чангалзорлар қор ва ёмғир сувлари билан ювила борган. Йилдан-йилга тоғ ёнбағирларининг ювилиши ва нураш жуда тезлик билан ўса борган. Қорларнинг тўсатдан эриши ёки кучли жала— сел натижасида вужудга келган сув оқими ўз йўлида дуч келган тош-тупроқни оқизиб, дарахтларни ҳам илдизлари билан қўпориб кетаверган. Натижада каналлар, йўллар ишдан чиққан. Бу ҳол кишиларни ваҳимага солган, улар бу ерни ташлаб кета бошлайдилар.

Кучли сел оқими ҳавфини тугатиш учун бир неча лойиҳа ишлаб чиқилади. Аммо буларнинг кўплари инженерлик иншоотлари қуриш, дамба ва тўғонлар ташкил қилишга асосланган эди.

Ўша даврдаги машҳур ўрмоншунос Раунергина Оқтош проблемасини ўзига хос дадиллик билан ҳал қилди. У Оқтош пастлигидаги тоғ ёнбағирларига ўсимлик ва дарахтлар, асосан мевали дарахтлар экишни тавсия этди.

—Шундай қилсак биз бир йўла икки мақсадга эришамиз,—деган эди Раунер,—биринчидан ер қобиғининг оқар сув ва муз таъсирида емирилишини тўхтатамиз, иккинчидан, тоғда боғ яратамиз, унинг мевалари, эса харжларни қоплаш имконини беради.

Раунер дарахтларини махсус «арик—терраса»ларга ўтқазишни тавсия этади. Раунер лойиҳаси қабул қилиниб унинг бошчилигида 1898 йил Оқтош пастлигида дастлабки дарахт ўтқазиш ишлари бошланади. Боғнинг майдони йил сайин кенгая бориб, 1916 йилга келганда тоғ бағирларидаги дарахтзор майдони 800 гектарга етади. Суғориш имконияти йўқлигига қарамасдан ўтқазилган дуб, ёнғоқ, бодом, писта, шумтол дарахтлари янги шароитга яхши мослашади.

Октябрь революциясидан кейин Оқтошда боғдорчилик ишлари жуда ҳам кенгаяди. Қисқа муддат ичида тоғ ёнбағирларининг емирилиши деярлик бутунлай тўхтатилади, дарахтзорлар тез суръатда кенгайиб боради.

БУНИ БИЛИБ ҚЎЙИШ ФОЙДАЛИ

Оқтош ҳозирги вақтда ажойиб шифобахш жойга айланган. Бу ернинг ҳавоси мусаффо, салқин, атрофи хушманзара. Шунинг учун ҳам соғломлаштириш санаторийси бутун йил давомида ишлайди, ёзда эса пионер лагерида юзлаб болалар ҳордиқ чиқарадилар. Тоғдан пастда эса, серунум колхоз далалари ястаниб ётади.

Совет ҳокимияти йилларида Оқтошда ўсимликлар тури жуда кўпайтирилди. Ҳар йили бу ердан тонна-тонналаб ёнғоқ, олма, олича, бодом, писта мевалари олинмоқда.

Оқтошга Ўзбекистоннинг турли областларидан ва бошқа республикалардан жуда кўп меҳнаткашлар тез-тез экскурсияга ёки дам олишга келадилар. Бу ерда олимлар илмий-текшириш ишлари олиб боришади, бўлажак ўрмоншунос студентлар практика ўтказишади.

А. МАРАКУЛИН.
Бўстонлиқ тажриба-даласининг илмий ходими.

Бизга ёзадилар

18 ТА АРТЕЗИАН ҚУДУҚ

Шу кунларда Оққўрғон районида кўплаб артезиан қудуқлари қазилмоқда. Куйбишев номли колхозда 6 та, Ленин номли колхозда 3 та артезиан қудуғи қазилиб, сув чиқарилди. Шу йилнинг ўзида районда ҳаммаси бўлиб бундай қудуқлардан 18 таси қазилди. Эндиликда хонадонлар тоза ва яхши тамли сув билан тўла таъминланди.

Т. Уринбоев.

КОЛХОЗ ПРАВЛЕНИЕСИНИНГ ЁРДАМИ БИЛАН

Чиноз районидаги Сталин номли колхозда 64 хўжалик янги уйлар қуриб олди. Колхоз правлениеси ҳар бир хўжаликка 100 донадан шифер етказиб берди ва пул билан ёрдам қилди. Натижада колхозчилар уйларни ўз вақтида қуриб олдилар.

К. Довурбоев.

ЎҚУВЧИЛАР ХОНАСИ

Тошкентдаги тўқимачилар Маданият саройида комбинат ишчиларининг ўғил-қизлари учун махсус дарс тайёрлаш хонаси ташкил қилинди. Хонада ўқувчи-ёшлар дарс тайёрлашади ҳамда турли кўнгил очар ўйинлар билан шуғулланиб, маданий дам олишади. Бошланган бу ташаббусдан ота-оналар ҳам хурсанд бўлмоқдалар.

М. Ниёзов.

РАДИО ОРҚАЛИ СУҲБАТ

Қорасув район, Свердлов номли колхознинг радиоузели намунали ишламоқда. Радиоузел орқали колхозчилар учун турли темаларда суҳбатлар эшиттириб турилади. «КПСС Марказий Комитети Пленуми шарафига», «Қолоқ бригадаларни илғорлар даражасига кўтарайлик», «Етти йиллик планни муддатидан олдин бажариш учун» каби темаларда бўлиб ўтган суҳбатлар тингловчиларга манзур бўлди.

СТУДЕНТЛАР ПРАКТИКАДА

Тошкент совет савдоси техникуми саноат моллари бўлимининг 3- курс студентлари 1 сентябрдан бошлаб «Ташпромторг» магазинларида ўқув практикасини ўтказмоқдалар. Улар техникумда олган назарий билимларини амалий машғулотга боғлаб, фойдали тажрибалар орттирмоқдалар.

Практикага техникум инструктори Ю. Я. Расулев раҳбарлик қилмоқда.

М. Султонов.

РАЙОНДА 1200 ГА ЯҚИН ХОНАДОНГА ГАЗ УСТАНОВКАЛАРИ ЎРНАТИЛДИ

Тошкент шаҳрида энг арзон ва қулай ёқилғи бўлган газ ҳар бир хонадонга кириб бормоқда. «Ташгоргаз» ишчилари шаҳар меҳнаткашлари хонадонларини газлаштиришда самарали ишларни қилмоқдалар. Фрунзе районида 150 квартирага мўлжалланган 3 группа газ установкалари август ойида фойдаланишга топширилган эди. Тошкент тўқимачилик комбинатининг ишчи-хизматчилари яшайдиган квартираларга яқинда яна 200 та плита ўрнатилди.

Ишчилар, инженер-техник ходимларнинг яхши ишлашлари натижасида районда газлаштириш йиллик плани ҳозироқ анча ошириб бажарилди. План бўйича хонадонларга 680 та плита ўрнатилиши керак эди. Шу кунларда эса район меҳнаткашларининг уйларида 1198 та газ установкалари ишлаб турибди. Районда хонадонларни газлаштириш давом этмоқда.

И. АЛИМОВ.

КЕЧАДАН ҲАММА ХУРСАНД БУЛИБ ҚАЙТДИ

«Ташкенткабель» заводининг ишчилар клубида ҳар хил маданий-оммавий тадбирлар ўтказилиб туради. Яқинда бу ерда «Мен Совет Иттифоқи гражданиман» деган темада кеча ўтказилди. Завод ишчи-хизматчиларидан кўп киши шу куни клубга тўпланишди.

Кечада сиёсий ва илмий билимлар тарқатувчи республика жамиятининг аъзоси Ю. Г. Деев «Совет ватанпарварлиги ва совет кишиларининг миллий ғурури» тўғрисида йиғилганларга сўзлаб берди. Бу суҳбат давомида бадиий сўз устаси М. Азатьян совет ватанпарварлиги темасида ёзилган бадиий асарлардан ифодали қилиб ўқиб бериб турди. Шундан сўнг завод комсомол ёшларидан бир неча киши чиқиб сўзлади. Улар ўз сўзларида ватанпарварликнинг, гражданлик бурчининг коммунистик жамият қуриш йўлида баракали меҳнат қилиш билан боғлиқ эканлигини айтдилар.

Кечада совет граждани бўлиш шарафига эришган ёшларга биринчи паспорт тантанали равишда топширилди.

Клубда ташкил қилинган кўнгилочар оммавий ўйинлар ва танца ҳаммага манзур бўлди. Завод меҳнаткашлари кечадан яхши дам олиб хурсанд қайтишди.

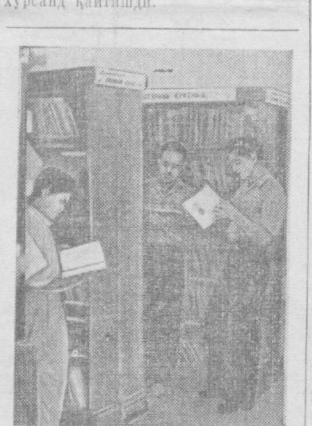

Чирчиқ шаҳар марказий кутубхонасида 40 мингдан ортиқ китоб бор. Китобхонлар бу ердаги адабиётлардан ўзлари хоҳлаганларини танлаб олишлари мумкин. Бу китобхонларга катта қулайлик туғдирмоқда. Суратда: кутубхона аъзолари каталоглардан ўзларига кераклн китобларни танлаб олмоқдалар.

О. Левак фотоси.

ПИНҲОНИЙ САФАР

(Ҳамза эшоннинг айтганлари)

Падари бузрукворимнинг дуоси, авлиё-анбиёларнинг қўллаши туфайли Тошкент областининг Орджоникидзе районида 28 ёшимда эшон бўлдим. Бир жуфт ишқий ғазални ёд олиб, мурид овлайбошладим. Меҳнат қилишни ўзимга эп билмай бировга қочириқ, бировга учириқ қилиб қорин тўйғаза бошладим. Ҳижрийсини билмадим, милодий йилнинг 1940 да Ленинобод областининг Конибодом районига қадам ранжида қилдим. (Мазкур жойнинг олуси хушхўр, духтарлари хушрўй бўлур) Бошни икки қилиш мақсадида биби Муяссар отлиқ қизга ишқ-муҳаббат баён қилиб, падар ва волидасига насл-насабим мақтовидан қироатхонлик қилдим. Уларга шакл шамойилим ёқдими, оташ нафасим таъсир қилдими, ҳайтовур жигаргўшаларини менга раво кўрдилар . Муяссардан бир фарзанд туғилди-Абулқосим отлиқ. Муяссар висолига муяссар бўлганимнинг учинчи йили эса уни «уч талоқ» қўйиб, сафарга чиқдим.

Бир кечада пинҳоний сафар ила Чирчиқ шаҳрига етиб келдим. (Чирчиқ бир ривоятда Чорчиқ дейилади. Фақирнинг фикрича бирламчиси хўбдир. Чирчиқ бағоят серсув бўлиб, қизлари офатижондир). Бир-икки ҳафта куф-суф қилиб беморлар юзига туфук сачратган бўлдим. Бўйдоқлигим боисидан хотинларга зимдан разм солиб юрдим. Шу аснода Қимматхон номли кимсани домимга илинтириб, текиндан-текинга уйланиб олдим. Бундан ҳам бир фарзанд кўрдим — Тўхтахон отлиқ. Сайёҳга бир ерда туриш мақбул эмасдур. Шу баҳона бўлиб Қимматхоннинг паттасини қўлига ушлатиб, яна янги сафарга равона бўлдим.

Шу йили Тошкент область, Орджоникидзе район, Ленин номидаги колхоз фаолларидан Санталат Умад қизига кўзим тушиб, ишқ оташида қоврилиб қолдим. «Тонгла махшаргача бирга бўламан» деб каламуллони ўртага қўйиб, қасам ичдим. Бечора Санталатхон салламнинг савлатига учиб, тегишга рози бўлди. Силлиққина уйланиб олдим. Агар фаромуш қилмасам орадан бир қовун пишиғича вақт ўтгач янгангиз меъдамга тегиб, нотавон кўнгил бошқа чаманзор гулини истаб қолди. Шариат қўлимда бўлгани туфайли Санталатхонни жами ўнбир марта талоқ қилиб, у билан ўн бир марта ярашдим. Нобакор хотин бағримга тикондай ёпишиб олгач, начора? Лекин камина ҳам бўш келмай, Санталатхонга аччиқ қилиб шу колхозда истиқомат қилувчи Турсуной Жўра қизига уйланиб олдим. Жанжал чиқишидан чўчиб, Санталатхонни кундошининг ҳовлисига кўчириб бордим. Санталат икки ўғил кўрди — Абдулҳошим ва Абдулмузаффар отлиқ. Кейинги фарзанд дунёга келгач, Турсунойни талоқ қилиб юбордим. Эшитишимга қараганда Турсуной қиз кўрибди. Аммо ул бир яшар бўлганда оламдан ўтибди. Ҳайҳот!

1958 милодий йилининг жавзо ойида Тошкент шаҳрига бориб, 3 болалик Мамлакатбиби номлиқ аёлга эр бўлдим. Инсоф билан бундай ўйлаб қарасам, болалар овқатга шерик бўладиган. Ҳукуматимизнинг етимпарварлигидан воқиф бўлганим туфайли иккисини болалар уйига топширдим. Равшан отлиқ учинчи маҳмадонаси эса, билмадим, валидасига аччиқ қилганми, ўзини сувга ташлаб, чўкиб ўлди. Ўз жонига қасд қилганга жаноза жойиз эмас, шу сабабли марокани ташлаб, қовун сайлига кетдим. Кечқурун қишлоқдан қайтсам уйда шумшайиб Санталат ўтирибди.

— Хуш кўрдик эшон ойим?

— Абдулҳошим билан Абдулмузафар ичикиб қолибди!

— Ҳаромиларинг ичикса отасига олиб бор,— дедим.

— Уялинг дадаси, оғзингизда калима, бошингизда салла.

Жаҳлим чиқиб, бетовфиқ хотиннинг лўнжига мушт туширмоқчи эдим, шайтонга ҳай бердим. Онаболани уйдан қувиб юбордим.

Тасбиҳ ўгириб, доналаб санаб кўрсам 12 марта уйланибман. Ёшим энди 48 га қадам қўйди, ҳали ўн гулимдан бири очилгани йўқ. Менга ато этилган қизлар сочини тараб ўтирибди.

Хайр, гапни мухтасар қилай: яқинда Қозоғистоннинг Сариоғоч, Қоратош, Туроват қишлоқларига, сўнгра Самарқанди шарифга сафар қилмоқчиман. Шу музофотдаги содиқ муридларим дурустроқ қиз топиб берар деган умиддаман.

Пинҳоний сафар қилмоқчиман.

Ҳамза эшон бинни Жаҳонгир оғзидан ёзиб олувчилар.

А. ИСОМИДДИНОВ.
Н. ҚАЮМОВ.

Максиннинг чап чўнтаги

Тошкентдан жўнаган 2-автопаркнинг «ЕХ 1 — 08» машинаси Бўка районининг марказига келиб, станциядан четроқ ерда тўхтади. Машина йўловчилар билан тўла. Шофер кабинадан шошиб чиқди-да, машинанинг олдинги эшиги олдида ҳақ деб туриб олди ва йўловчиларга қўл узатди. У 5 сўмлик, 10 сўмлик пулларни йиғиб ола бошлади... Аммо йўловчиларнинг биронтасига ҳам билет бермади. Даста-даста пулларни ғижимлаб чап чўнтагига ураберди. Бу воқеа 27 августда бўлган эди.

Шофернинг машинани чекка бир жойга тўхтатишининг сабаби қаллоблик экан. В. Максиннинг бу фрибгарлигидан ғазабланган йўловчилар у билан ади-бади этиб ўтиришни хоҳламадилар шекилли «ифлос, хиёнатчи» деб, кетабердилар.

Биз Максинни чақирдик. Ундан йўловчилардан пул олиб, нима учун билет бермаганини суриштирдик. Шофер Максин хеч тап тортмасдан «йўловчилардан йиғиб олган пул ҳисобига кейинчалик билет йиртаман билет берсам ҳам, бермасам ҳам планни тўлдираман», деб баланд келди.

Шофер Максин район милиция бўлимига таклиф қилинди. Бу одамнинг Тошкентдан район марказигача 13 та 80 сўмлик билет сотгани маълум бўлди. Ваҳоланки, Максин йўловчилардан 139 сўм пул олиб, билет бермади.

Шу паркнинг «ЕХ 18—85» машинаси шофери Г. Ойченко ҳам Максиндан қолишмайди. У йўловчилардан нотўғри пул олиб, хиёнат қилади. Муротали қишлоғидан Тошкентгача 9 сўм ўрнига Ойченко йўловчилардан 11 сўмдан пул олди. Ойченко кимдандир шубҳаланди. У йўловчиларга ўз забарига 2 сўмдан пул қайтарди.

Бўка районига бир машина тўрт марта қатнайди. Шофер ҳар галги сафардан 130 сўмдан ўз фойдасига уриб қолганда, унинг бир кунги ўғирлаган пули 500 сўмдан ортади. Бу районга ўн машина қатнайди демак, бир кунда 4—5 минг, бир ойда эса, 120 минг сўмдан ортиқ пул Максин сингари фрибгар шофёрларнинг чап чўнтагида қолиб кетадику?!

2-автопаркдаги Тюрин, Максин бошлиқ порахўрлар группаси ... устида қўлга тушиб, жавобгарликка тортилдилар. Бироқ Ма... ишидан бу паркда расм тусига кириб қолган фрибгарлик ҳали ҳам давом этаётганлиги сезилиб турибди.

Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва тош йўллар министри Стрельцов, область трестининг бошлиги Ражабов ўртоқлардан совет кишисига иснод келтирадиган ҳамда умумий ишимизга зиён етказадиган порахўрлик бу паркда қачон тугатилади, деган саволга жавоб кутамиз.

Ш. КУЗАНБОЕВ.

Редактор: З. ЕСЕНБОЕВ.

ФУТБОЛ Олтинчи зонада

Футбол мавсуми охирига яқинлашмоқда. Командаларнинг 3—4 тадан ўйинлари қолди.

Ўтган ҳафта 6-зона командаларининг навбатдаги ўйинлари бўлиб ўтди. Улар қуйидагича якунланди: «Спартак» (Фрунзе) — «Звезда», (Пермь) —0:0, «Шахтер» (Қарағанда) — «Машиностроитель» (Свердловск) — 0:0, «Ҳосилот» (Сталинобод) — «Меҳнат резервлари» (Тошкент) —0:1, «Помир» (Ленинобод) — «Металлург» (Магнитагорск) — 1:7, «Спартак» (Фрунзе) — «Локомотив» (Челябинск) — 0:1, «Қайрат) Олмаота) — «Металлург» (Нижний Тагил) —0:4, «Пахтакор» (Тошкент) — «Звезда» (Пермь) —1:1.

Шундай қилиб 22 ўйиндан 29 очко тўплаган «Звезда» командаси «Б» классининг 6-зонаси турнир жадвалида биринчи ўринда бормоқда. Лекин уларнинг ўрнини мустаҳкам деб бўлмайди. Пермликлардан бир ўйин кам ўйнаган «Пахтакор» командаси эса 27 очкони қўлга киритди. Тошкентликлар бир ғалаба билан «Звезда»га етиши мумкин.

26 очко тўплаб 3-ўринга чиқиб олган «Металлург» (Магнитогорск) футболчилари ҳам, улар билан баравар очкога эга бўлган «Машиностроитель», «Қайрат» командалари ҳам пешқадам бўлиб қолиш учун астойдил курашмоқдалар.

Тошкентнинг «Меҳнат резервлари» командаси эса, иккинчи даврада анча дуруст ўйнаб, 6-ўринга кўтарилди. «Меҳнат резервлари» 22 ўйиндан 25 очко тўплади.

Олдинда жиддий ва масъулиятли ўйинлар турибди.

Л. ПЬЯНЦЕВ.

Эшонжоннинг „мақоми“

Бир группа ҳаваскорлар Янгийўл шаҳар маданият уйига келиб, ҳаваскорлик тўгарагига ёзилдилар. Улар ўзбек халқ чолғу асбоблари тўгарагини ташкил этиб, машқ қила бошладилар.

Лекин тўгарак раҳбари Эшонжон Бойматов ҳаваскорларга янги музика асарларини ўргатиш ўрнига, уларга «билганларинг етар, энди менинг ёнимда юриб, ўрганган «мақомлар»ни халққа намойиш қиласизлар», деди. Ҳаваскорлар эса «мулла бўлибмизда, энди завод клубларида, дала шийпонларида концерт берамиз» деб ўйлашди. Сафар бошланди. «Гастроль» клуб ва шийпонларда эмас, тор кўчаларда, гулхан атрофларида, кайфи ошиб, кўзи сузилган тўйчилар даврасида бўлабошлади.

Ориятли ҳаваскорлар Бойматовнинг отарчи эканлигини пайқаб қолиб, унинг «сафари»га қўшилмадилар. Лекин Филура, Нурхон, М. Йўлдошев, Х. Болтабоев, Э. Исроилов ва Ш. Бузруков каби ёш ҳаваскорлар эса Бойматовнинг домига тушиб, тўй-маъракаларда ҳозиру-нозир бўлиб, чаккаларига пул қистириш билан машғул бўлмоқдалар.

Тўгарак иши ана шундай хунук аҳволга тушиб қолди. Маданият уйининг директори А. Мамасодиқов чаккага қистирилган пулларга шерик шекилли, Бойматовнинг «мақом»ларига бепарво қараб келмоқда.

Кузатувчилар номидан:
М. ҚУРБОНОВ.

(БОШИ УЧИНЧИ БЕТДА)

Ш А Р А Ф

Абдушукур илғор ишчигина бўлиб қолмай, у актив рационализатор ҳамдир. У ишлаб чиқаришни такомиллаштириш устида кўп йиллардан буён ижодий иш олиб боради. Унинг ўндан ортиқ қимматли рационализаторлик таклифлари ишлаб чиқаришга жорий этилган.

Бир куни сменада иш тамом бўлгандан кейин, Қодиров цех бошлиғи кабинетига кириб келди.

— Мумкинми, Иван Алексеевич.

— Хўш, ўтиринг, нима гап,— деди цех бошлиғи Опарин.

— Бир таклиф билан келдим. Сизга маъқул бўлса...

— Қани гапиринг, нима янгилик экан.

—Поршин токарлик станогида ишлангандан кейин иккинчи станокда пардозланади. Мен мана шу икки операцияни бирлаштирмоқчиман. Токарлик станогига ролик қўйилса, поршинни бир йўла йўниш ва пардозлаш мумкин бўлади. У роликнинг размери қандай бўлишини кўрсатиб берди.

Цех бошлиғи бундан жуда хурсанд бўлди. Цех технологи Григорий Клаубергни ҳузурига чақириб, унга Абдушукур кўрсатган ролик тўғрисида чертеж тайёрлашни топширди. Қодиров таклифи завод рационализаторлар бюроси томонидан маъқулланди. Бу катта ижодий иши учун завод маъмурияти уни пул билан мукофотлади. Икки ишлаб чиқариш процессининг бирлаштирилиши натижасида меҳнат унумдорлиги 50 процентга оширилди.

Бу янгилик бутун коллективни қувонтирди. Цехга партия ташкилотининг секретари келди. У Қодировнинг қўлларини қисиб: «раҳмат сизга! Кейинги рационализаторлик таклифингизни ҳисоблаб чиқдик. Заводга юз минг сўм фойда келтирар экан»,— деди.

Абдушукурнинг сурати дастлаб завод газетасида, кейин бошқа газеталарда босилиб чиқди. Каттакон портрети эса корхона ҳурмат тахтасидан доимий ўрин олди.

Қодиров мақтовлардан ғурурланадиган, ютуқлар билан чегараланиб қоладиганлардан эмас. Балки кун сайин унинг ғайратига-ғайрат қўшилади, ижодий изланишларни давом эттиради.

Унинг меҳнати, ғайрати, ҳаракати зое кетмайди. Улуғ етти йилликнинг биринчи олтин ёзи ташаббускор токарь учун катта бахт ола келди. Унга халқ ва Ватан олдидаги ҳалол меҳнатлари учун Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди. Абдушукур дўстлар даврасида иззат-икромда ўтириб ўзининг ҳаёт йўлини эслади. Ҳали кўп ишлар қилиниши керак, бу кеча дўстлар узоқ суҳбатлашди. Тун ярим бўлиб қолганида меҳмонлар қўзғалишди. Шоди ҳаммадан олдин айвондан тушиб ғоз юриш билан«Москвич» ёнига келди. У мол харид қилаётган даллоллардек машинанинг у ер-бу ерини ушлаб гапира кетди.

— Зап машина эканми! Абдушукур буни миниб энди Москва, Ленинград, Сочиларга борсангиз ҳам бўлаверар.

Ғуломжон жавоб берди:

Йўғ-а, Шодивой! Машина ишга бориб келиш учун.. Оғайнингиз Сочига поездда, антиқа юмшоқ вагонларда боради. Поезд у киши учун бепул.

— Бепул?

— Ҳа, бепул! Билмайсизми, Абдушукур темирйўлчилар аълочиси.

— Қандингни ур, Абдушукур!— деди Шоди, негадир унинг товуши сал титраб кетди.— Халқ дарахт бир жойда кўкаради, деб бечиз айтмаган экан. Мана, сен 30 йил бир жойда ишладинг, ўсдинг, кўкардинг... — Токарлик ҳам зўр ҳунар экан! Биздан кўп хато ўтди. Энди ўртоқ сендан илтимос, бу йил ўғлим мактабнинг 10-синфини битирди. Қўлингга топширай, тарбияла, касбингни ўргат. Ўзи ҳам ҳунарга ишқибоз. Ўргатасанми?

— Жоним билан.

— Балли дўстим, хайр, яхши қолинглар!

Абдушукур ака меҳмонлар билан хайрлашиб ҳовлининг ўртасида туриб қолди. У, гулзор ҳавосидан тўйиб-тўйиб нафас олди. Тўлин ой осмонда енгил сузиб борарди. Шу пайт узоқ-узоқлардан поездларнинг таниш овози қулоққа чалинарди. Балки, тепловоз катта состав билан Тошкент вокзалига келаётгандир. Балки, кўмкўк вагонларнинг узун сафидан қанча-қанча одамлар тушаётгандир. Бошқа вокзалларда ҳам ҳаракат тўхтамайди. Кеча-кундуз шиддат билан пишқириб бораётган тепловозларда токарь Абдушукур ака ишлаган пўлат юраклар муттасил уриб турибди. Демак, унинг меҳнат самаралари миллионлар манфаати, халқ ва Ватан йўлида хизмат қилмоқда. Бу катта шарафдир. Қодиров ўзида янги куч, янги ғайрат хис этди. Қаҳрамон юзидаги мамнунлик унинг ифтихор ва қувончидан дарак бериб турарди.

Ж. МАҲМУДОВ,
Н. ЁҚУБОВ.

Телевизор экранида

17 СЕНТЯБРДА

19.30. Мактаб ўқувчилари учун ўзбек тилида «Болалар автотрассаси» деган эшиттириш.

19.50 Киножурнал.

20.00. «Етти йиллик план ҳақида ҳикоялар» циклидан эшиттириш.

21.00. Бадиий фильм — «Айрилиқда яшаш мумкинми ахир?»

22.15. Ўзбек тилида «Ҳофиз лирикаси» деган адабий музикали эшиттириш.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 16/IX-да **Демон**, 17/IX да 1) **Масхарабозлар**, 2) **Концерт бўлими**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 16/IX да **Нурхон**, 17/IX да **Равшан ва Зулхумор**.

«РОДИНА» — эрталаб соат 9 яримда кенг экранли фильм **Сампо**, кундуз ва кечқурун **Нуқул кўнгилсизлик**.

«ОКТЯБРЬ» — **Соат ярим кечада тўхтаб қолди** (ўзбек тилида).

«ИСКРА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «ВАТАН», «ФЕСТИВАЛЬ», «УДАРНИК», КАФАНОВ номли, ПУШКИН номли — **Нуқул кўнгилсизлик**.

НАВОИЙ номли (қишки, кундуз ва кечқурун). ТЕЛЬМАН номли — **Ўн учинчи арзанда**.

НАВОИЙ номли (ёзги) — кеч соат 8 да **Амалга ошмаган орзулар**, кеч 9-40 минутда **Ота уйи**.

«9 МАЙ» — **Жаноб 420** (1 ва 2-серия, ўзбек тилида).

«ЎЗБЕКИСТОН» — кундуз ва кечқурун **Нуқул кўнгилсизлик**, кеч соат 10 да **Танишув**.

ГАЗЕТА ВА ЖУРНАЛЛАРГА
1960 йил учун
ЯККА ОБУНА ҚАБУЛ ҚИЛИШ
ДАВОМ ЭТМОҚДА

Обуна «Союзпечать» бўлимларида, алоқа бўлимлари ва контораларида, шунингдек корхона, муассаса, ўқув юртлари, маданий-оқартув ва бошқа муассасалардаги жамоатчи обуна вакиллари ва почтальонлар томонидан қабул қилинади.

Бирлашган нашриёт.

Ҳамза номли театрнинг ёзги биносида
16 ва 17 сентябрда
СЕВИМЛИ АРТИСТЛАР
концерти

Концертда: Ўзбекистон ССР халқ артистлари **Ғулом Абдураҳмонов, Шаҳодат Раҳимова**, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Қундуз Миркаримова, Аюб Қодиров, Карим Алиев**, Жаҳон фестивали лауреатлари **Клара Жалилова, Фозил Харротов, Ғафур Иноғомов**лар қатнашади.

Концертда иштирок этадилар:

Халқ чолғу асбоблари оркестри. Оркестрнинг бадиий раҳбари ва бош дирижёри **— Саид Алиев.**

«Баҳор» халқ рақс ансамбли. Бадиий раҳбари—СССР халқ артисти **Мукаррама Турғунбоева.**

Концерт кеч соат 8 яримда бошланади. Билетлар сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
Тез кунда
ҚИШКИ МАВСУМ БОШЛАНАДИ

РСФСРда хизмат кўрсатган артист **Пётр Маяцкий** раҳбарлигида **УКРАИН ДАВЛАТ ЦИРКИ АРТИСТЛАРИНИНГ** ва **Анатолий Шаг АТТРАКЦИОН ТРУППАСИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ БЎЛАДИ**

Билетлар сотилмоқда.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЕТ АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси № 26 РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: коммутатор — 26334 ва 33262 орқали Партия турмуши бўлими — 140. Пропаганда бўлими — 34808, 136. Совет қурилиши бўлими — 136. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040.135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040.135. Саноат ва транспорт бўлими, маданий ҳаёт бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот бўлими — 34048, 132. Секретариат — 29040, 50. Эълонлар бўлими — 28142.

Р. 08292. «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Узбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. Б-1880.